

Ahlak selefa

Želiš li biti
Prijatelj
Allahovog Poslanika
alejhiselam

Dr. Ahmed Ferid

Naslov:

Ahlak selefa

Želiš li biti

PRIJATELJ ALLAHOVOG
POSLANIKA, alejhisselam

Autor:

dr. Ahmed Ferid

Prijevod:

prof. Sead ef. Jasavić

dr. Ahmed Ferid

Ahlak selefa

Želiš li biti

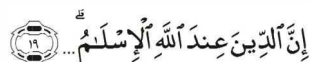
**PRIJATELJ ALLAHOVOG
POSLANIKA, alejhisselam**

izdanje, 2014. godine

RIJEČ PREVODIOCA

Sve hvale i zahvale pripadaju Uzvišenom Allahu, Gospodaru svih svjetova, Jednom, Jedinom, kome ravna nema! Neka je salavat i selam na poslanika Muhammeda, njegovu časnu porodicu, njegove ashabe i sve one koji slijede njegov put do Sudnjega dana.

Tevhid, kelime i šehadet, din i iman su samo neki nazivi, jedino priznate vjere kod Uzvišenog Allaha, islama. Uzvišeni Allah je rekao:

Jedino ispravna vjera kod Allaha je islam!¹

Bez ispravnog vjerovanja, bez čistog tevhida, bez iskrenog kelime i šehadeta i bez jakog imana čovjek neće imati uspjeha ni na dunjaluku ni na ahiretu. Ali kako da čovjek zna da li je njegovo vjerovanje ispravno i da li je njegov kelime i šehadet iskren i da li je njegov iman jak?

Instrument pomoću kojeg možemo izmjeriti jačinu ispravnosti našeg vjerovanja kao i iskrenost kelime i šehadeta jednog muslimana zove se lijepo ponašanje, ahlak, shodno riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *Najsavršenijeg imana su vjernici najljepšeg ahlaka!* U drugoj predaji stoji: *Najbolji ljudi su oni koji su najboljeg ahlaka!* U trećoj predaji stoji: *Najboljeg su islama oni koji su najboljeg ahlaka!* U četvrtoj predaji stoji: *Najdraži ljudi Allahu su oni koji su najljepšeg ahlaka!²*

¹ Alu 'Imran, 19.

² Ebu Davud, Sunen, hadis br. 4682; Abdullah ibn Ahmed, Es-Sunne, h. br. 747; Tirmizi, Sunen, hadis br. 1162; Ahmed, Musned,

S obzirom da je ahlak i lijepo ponašanje glavno mjerilo iskrenosti i ispravnosti nečije vjere, ono će se prevashodno ogledati u čovjekovom odnosu prema njegovom Stvoritelju, Uzvišenom Allahu, onda u njegovom odnosu prema stvorenjima oko sebe, kao i u njegovom odnosu prema samome sebi.

Dostojanstvo i ljudskost su odlike jednog muslimana u odnosu prema njegovom Stvoritelju – Uzvišenom Allahu, gdje neće robovati niti obožavati nikog pored Njega, niti će mu činiti bilo kakvu vrstu širka i idolopoklonstva. Uzvišeni Allah, je taj koga muslimansko vjerničko srce najviše voli, i za kim neprestano izgara!

Dostojanstvo i ljudskost su odlike jednog muslimana i u odnosu sa stvorenjima oko sebe bilo da su u pitanju meleki, džini, ljudi ili životinje. Svakome od njih treba dati njegovo pravo; od meleka se treba stidjeti, u džinski svijet se ne smije zadirati i miješati, ljude, u osnovi, poštovati i cijeniti, a prema životinjama se ljudski ponašati!

Dostojanstvo i ljudskost su odlike jednog muslimana i u njegovom odnosu prema samome sebi, gdje on, prije svega, treba paziti na ličnu higijenu ali prevashodno higijenu srca - vjerovanja i ubjedenja - otklanjajući od sebe neugodan miris bilo kakvog pogrešnog vjerovanja, a zatim dolazi na red i tijelo, koje se također mora čuvati i čistiti kako spolja tako i iznutra, pa kao što ne dozvoljavamo da se na našem tijelu nađe prljavština, isto tako ne smijemo dozvoliti da prljavština poput droge, alkohola, duhana, svinjskog mesa ulazi u naše tijelo.

hadis br. 7396, 10110, 10829, 18479, 20863, 20980, 24250, 24721; Darimi, Sunen, hadis br. 2792; Ibn Hibban, Sahih, hadis br. 479, 486; Hakim, Mustedrek, hadis br. 1, 2, 173. Albani za ovu predaju kaže da je vjerodostojna. Pogledaj: Es-Silsile es-sahiha, hadis br. 284.

Ahlak je i drugi pojam za ihsan - savršenstvo u vjervanju, kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio riječima: *Ihsan je da obožavaš Allaha, kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe vidi!*³

Enes, radijallahu anhu, je rekao: *Allahov Poslanik, je bio čovjek najljepšeg ponašanja!*⁴

Aiša, radijallahu anha, je rekla: *Čula sam od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sljedeće: Vjernik će svojim lijepim ponašanjem – ahlakom, dostići stepen čovjeka koji noću klanja, a danju posti!*⁵

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio upitan o djelu koje će najviše ljude uvoditi u Džennet, pa je rekao: *Bogobojaznost i lijepo ponašanje*. Bio je upitan i o tome zbog čega će ljudi biti najviše bacani u Džehennem, pa je rekao: *Jezik i spolni organ*.⁶

Usame ibn Šerik, radijallahu anhu, je rekao da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio upitan: *Šta je najbolje što može biti dato čovjeku?* Rekao je: *Lijepo ponašanje!*⁷

Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, kaže da je Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Nema ništa težeg na vagi vjernika, na Sudnjem danu, od lijepog ponašanja!*⁸

³ Buhari, hadis br. 50; Muslim, hadis br. 8.

⁴ Muslim, hadis br. 2310.

⁵ Ebu Davud. Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim u djelu *Miškatu-l-mesabih*, hadis br. 5082.

⁶ Tirmizi, hadis br. 2004; Ibn Hibban, Sahih, hadis br. 476. Albani je hadis ocijenio dobrim u djelu *Es-Silsile es-sahiha*, hadis br. 977.

⁷ Hakim, Mustedrek, hadis br. 8206. Hadis je vjerodostojan.

⁸ Tirmizi, hadis br. 2002; Ahmed, Musned, h. br. 27557. Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim.

Abdullah ibn Omer, radijallahu anhumu, je rekao: *Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, nije bio poročan niti pokvaren, i često je znao reći: Najbolji od vas su oni koji su najljepšeg ponašanja.*⁹

Džabir, radijallahu anhu, kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Od vas će mi, na sudnjemu danu, biti najdraži i najbliži mjestom oni koji su bili najljepšeg ahlaka, dok će mi najomraženiji i najudaljeniji mjestom biti oni koji su mnogo pričali i galamili, koji se nisu u govoru čuvali i pazili tuđeg prava, i koji su se oholo obraćali drugim ljudima.*¹⁰

Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Dvije osobine se ne mogu naći kod pravog vjernika: sebičnost i loše ponašanje!*¹¹

Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhumu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Lijepo ponašanje topi grijeh kao što sunce topi led! Ibn Abdu-l-Aziz dodaje: Loše ponašanje kvari dobra djela isto kao što sirće kvari med!*¹²

Ibnu Sirin je rekao: *Lijepo ponašanje potpomaže očuvanju vjere!*¹³

⁹ Buhari, hadis br. 3366.

¹⁰ Tirmizi, hadis br. 2018; Ahmed, Musned, h. br. 6735. Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim.

¹¹ Tirmizi. Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim u djelu Sahihu-t-Tergib ve-t-terhib, hadis br. 2608.

¹² El-Mu'džem el-kebir, hadis br. 10777; El-Mu'džemu-l-evsat, hadis br. 850; Šu'abu-l-Iman, hadis br. 8036; Hiljetu-l-evlija', 6/348. Albani predaju smatra dobrom u djelu El-Džami'-s-sagir ve zijadetuhu, hadis br. 176.

¹³ Hiljetu-l-evlija', 2/274.

Molim Uzvišenog Allaha, da ovo skromno djelo učini velikim i teškim na tasu dobrih djela na Sudnjemu danu kako meni i piscu tako i našim roditeljima i profesorima i šejhovima i izdavaču i svima onima koji su pomogli da se ovi divni biseri mudrosti, iz sehare naših dobrih prethodnika, nađu u rukama vjernika i vjernica!

Sead ef. Jasavić

Plav, 19.08.07.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

PREDGOVOR

DRUGOM IZDANJU NA ARAPSKOM JEZIKU

Sva hvala pripada Uzvišenom Allahu. Od Njega pomoć i oprost tražimo. Njemu se utječemo od zla našeg, i ružnih djela naših. Koga On na pravi put uputi - niko ga u zabludu ne može odvesti; koga On u zabludi ostavi - niko ga na pravi put ne može izvesti.

Svjedočim da nema istinskog boga, osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ

إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

*O vjernici, bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati i umirite samo kao muslimani!*¹⁴

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ

بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١٠٤﴾

*O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas stvara od jednog čovjeka, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdije.*¹⁵

¹⁴ Alu 'Imran, 102

¹⁵ En-Nisa', 1

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا
يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ

وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu! On će vas onda za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao postići će ono što bude želio.¹⁶

Najistinitiji govor je Allahov govor. Najbolja uputa je Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, uputa. Najgore su izmišljotine! Svaka izmišljotina je novotarija, svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda vodi u Vatru!

Najpreče je provesti životni vijek u saznavanju o životu prve generacije muslimana, neka je Allah zadovoljan s njima! Imam Malik je rekao: *Zadnje generacije ovog ummeta neće uspjeti, osim na način kako su to uradile prve generacije ummeta!*

Selefijska da'wa teži izgradnji generacije po uzoru na prvu generaciju ovog ummeta koja je učila od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojoj je Allah odredio sve najljepše, i dao im u obavezu riječ bogobojaznosti. Nije cilj samo vjerovati kako je prva generacija vjerovala, iako je vjerovanje osnov svih osnova, cilj je da Kur'an i Sunnet razumijevamo onako kako ih je prva generacija razumjela, da radimo u skladu s Kur'anom i Sunnetom, da se povedemo za njima u lijepom ponašanju i moralu, da se ugledamo na njih u džihadu i strpljivosti, u obavljanju noćnog namaza i dobrovoljnog posta, u požrtvovanosti na Allahovom putu. To je potpuno značenje sunneta.

¹⁶ El-Ahzab, 70 i 71

Učenici u davna vremena su od svojih šejhova i učitelja, uzimali lijepo ponašanje, uputu i izgled učenih uporedo s učenjem hadisa i drugih islamskih znanosti. Imali su pred sobom žive primjere lijepog ponašanja i izgleda, tako da im nije trebalo puno predavanja i dersova. Nakon što se prestalo s primanjem predaja direktno od prenosilaca, i nakon što su odavno prekinuta sijela diktiranja, nosioci lijepa ahlaka postali su rijetkost. Učenici su počeli znanje uzimati iz knjiga, pa je nestalo mnogo lijepih i plemenitih osobina, koje su krasile prvu generaciju. Ovom knjigom htjeli smo podsjetiti sebe i druge ljude od znanja na moral i karakter prve generacije, a time pokušati nadomjestiti nedostatak u islamskoj literaturi. Učenik ne može naći ove teme, osim u sufijskim knjigama gdje je izmiješana sa raznoraznim hićajama, pričama, lažima ili izmišljotinama, koju ne preporučujemo za čitanje i poduku onima koji nisu u stanju razlučiti između sunneta i novotarije, upute i zablude.

Pred tobom se nalazi knjiga kao procijeđeni med, skoro da nema slabih hadisa u njoj. Svaka pametna osoba će se kutnjacima svojim latiti za ona svojstva i osobine koje budemo u ovoj knjizi nizali. Čitaocu će biti omogućeno upoređivati sebe sa datim svojstvima, što će mu ujedno i pomoći da sebe što brže izvede na trasu prve generacije ovoga ummeta!

Knjiga je štampana prviput prije šest godina ili oko šest godina. Braća su prihvatila knjigu, čitali je i podučavali iz nje. Prije tri godine ili malo manje štampana je za besplatnu podjelu raskošno ukoričena u Ujedinjenim Arapskim Emiratomima. Štampali su je na osnovu prve štampe.

Sada je štampano ponovo prerađeno, varolizirano i s dodacima u vrijeme kada se čuju pozivi da se omladina koja želi ići stazama mora odgajati na principima prve generacije.

Molim Uzvišenog Allaha da primi od mene ovo djelo, da bude iskreno, samo u Njegovo ime, te da nagradi svakim dobrom onoga koji se misli ovom knjigom okoristiti, ili njenom piscu iskrenu kritiku uputiti. Molim Ga da nas uputi njegovom pravom putu, da nam grijehe oprosti, On nam je dovoljan, a divan li je on Zaštitnik!

PREDGOVOR

PRVOM IZDANJU NA ARAPSKOM JEZIKU

Sva hvala pripada Uzvišenom Allahu. Od Njega pomoć i oprost molimo. Njemu se utječemo od zla našeg, i ružnih djela naših. Koga On na pravi put uputi, niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga u zabludi ostavi, niko ga na pravi put ne može izvesti. Svjedočim da nema istinskog boga, osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.

Najvažnije što razuman čovjek od rane mladosti treba žuriti da postigne jeste lijep moral čiju vrijednost potvrđuju i razum i vjera. Svi ljudi su jedinstveni u pohvali lijepa ponašanja.

Najpreči da postignu ovu osobinu i da se okite ovom odlikom su oni koji uče islamske nauke.

Ibn Sirin je rekao: *Učili su kako se ponašati kao što su učili znanje.*

Habib ibn Šehid bi često znao savjetovati svog sina sljedećim riječima: *Sinko, druži se sa učenjacima i pozivateljima u vjeri, i uzmi od njih lijepo ponašanje. Znaj da mi je draže to, nego da naučiš, ne znam koliko, hadisa napamet!*

Neki čovjek je rekao sinu: *Sinko, da savladaš jedno poglavlje ahlaka, draže mi je negoli da savladaš sedamdeset poglavlja neke druge nauke!*

Rekao je Uzvišeni Allah hvaleći Svog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

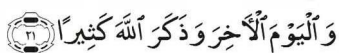

*Ti, Muhammede, si, zaista najljepšeg morala!*¹⁷

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Poslat sam kako bih usavršio plemenite ćudi i osobine kod ljudi.*¹⁸

Uzvišeni Allah nas poziva da se poredemo za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao je:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ

*U Allahovom Poslaniku imate divan uzor i primjer, i to za onoga koji se Allahovoj milosti nada, i nagradi na onome svijetu, i za onoga koji često Allaha spominje!*¹⁹

Prva generacija ovog ummeta se povodila za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, uzimali su ponašanje od njega, radeći ono što bi im naredio, a kloneći se onoga što bi im zabranio, postavši onakvim kakvim ih je sâm Uzvišeni Allah opisao riječima:

¹⁷ El-Kalem: 4.

¹⁸ Buhari, El-Edebu-l-mufred, 1/271; Hakim, 2/613. Rekao je Hakim: *Hadis odgovara uslovima Muslima.* Zehebi se složio s njim. Rekao je Albani u djelu Es-Sahiha, hadis br. 45: *Lanac prenosilaca ovog hadisa je dobar. Imam Muslim - Ibn Adžlana - uvijek spominje sa nekom drugom osobom. Navedeni hadis po-država predaja od Ibn Vehba, koja se bilježi u djelu El-Džami', na osnovu čega je vjerodostojan.* Rekao je Fadlullah el-Džejlani: *U svakoj ranijoj vjeri postoji lijepo ponašanje. Međutim, ni u jednoj ranijoj vjeri nije skupljeno lijepo ponašanje u cjelosti, osim u islamu, u njemu je sadržano sve lijepo ponašanje. To znače Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: Poslan sam da upotpunim plemenite ćudi... To jest dovedem ih do savršenstva.* Preuzeto skraćeno iz djela Fadlullahi-s-Samed šerhu-l-Edebi-l-mufred, 1/271.

¹⁹ El-Ahzab: 21.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا

لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

Vi ste najbolja generacija koja se ikada pojavila: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete, a, kad bi sljedbenici Knjige ispravno vjerovali, to bi bilo bolje za njih; među njima ima vjernika, ali, su većinom nevjernici.²⁰

Imam Malik je rekao: Čuo sam da su kršćani Šama govorili za ashabe Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onda kada su osvajali Šam: *Tako nam Allaha, ovi su ljudi bolji od Isaovih drugova po onome što znamo do njima.*

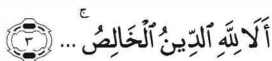
Što se više udaljavamo od vremena poslanstva, sve više slabe zrake šeri'ata, i što se svijet više odaje dunjaluku i njegovim slastima, sve se više gube te fine, lijepe i tanane, moralne karakteristike i osobine, prvih generacija ovog časnog ummeta. Zbog toga sam uzeo sažetak onoga što je napisao jedan savremenik o ahlaku prve generacije, dodao sam ajete i prigodne hadise, izbacio sam slabe hadise i izmišljene priče. Sve u nadi da bude knjiga korisna muslimanima zbog sadržanog dobra i da ih sačuvam od zla.

Allaha Uzvišenog molim da učini da se ovom knjigom okoristi svako onaj do koga ona dopre, da je učini dokazom njemu, a ne protiv njega, i da učini da se od nje prevashodno okoriste pisac, izdavač i čitalac, a Allah vrlo dobro poznaje namjere Svojih robova. On je naš zaštitnik, a divan je on Pomagač!

²⁰ Alu 'Imran: 110.

Iskrenost u znanju i djelima, i veliki strah od pretvaranja u djelima.

Rekao je Uzvišeni Allah:

*Iskreno ispovijedanje vjere dug je prema Allahu!*²¹

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *Allah neće primiti djelo, osim ako je iskreno i učinjeno radi Allahovog lica.*²²

Rekao je Ibrahim el-Tejmi: *Iskrena je ona osoba koja svoja dobra djela krije kao što krije i svoja loša djela!*

Ša'bi je govorio: *Od prakse uleme je da postupaju po onome što nauče, a kada rade nemaju vremena za ljude, kada su zauzeti ljudima nedostaju, kada im nedostaju potraže ih, kada ih potraže oni pobjegnu, bojeći se iskušenja po svoju vjeru!*

²¹ Ez-Zumer, 3

²² Nesai, 6/25. Rekao je hafiz hadisa Iraki u djelu Tehridž el-Ihja: *Lanac ove predaje je dobar*. Rekao je imam Munziri u djelu *Et-Tergibu vet-terhib*, 1/24: *Lanac ove predaje je dobar*. Rekao je Albani u djelu *Es-Sahiha*, br. 52: *Lanac ove predaje je dobar*. Rekao je u djelu *Sahihu Nesai*, hadis br. 2943: *Hadis je dobar vjerodostojan*. I u komentaru ovog hadisa, *Es-Sahiha*, 1/72, je rekao: Ovaj hadis, kao i njemu slični, nam ukazuje na to da se vjerniku neće primiti djelo koje ne bude u ime Allaha urađeno, a povodom ovoga Allah kaže: *Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatrajući Mu ravnim nikoga!* El-Kehf, 110. Zbog ovog momenta dobra djela nevjernika im neće biti od pomoći. Allah kaže: *I Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su činili, i u prah i pepeo ih pretvoriti!* El-Furkan, 23.

Fudajl ibn 'Ijad je govorio: *Ako primijetite da je nekom učenjaku ili pobožnjaku drago da kod vladara ili dunjalučara, bude spominjan po dobru, znajte da ta osoba radi djela zbog ljudi!*

Sve navedeno je zbog toga što iskrenost predstavlja želju čovjeka da, svojim znanjem i djelom, stekne ono što je kod Allaha, tako da, u slučaju da bude zateknut na takvom djelu, pa mu bude drago što je viđen da tako nešto čini, pri sebi već ima skrivenog licemjerja, a licemjerstvo je, u očima selefa, bio jedan od najvećih grijeha, zbog toga što je licemjerje mali širk, a svaki širk je veći grijeh od velikih grijeha! Stoga, moj brate, dobro ispitaј svoje znanje i djelo, i slobodno zaplači ako u njima nađeš licemjerja i nifaka, jer, znaj, da, ko se pretvara, Allah će ga razotkriti, a ko bude želio da se čuje za njega Allah će ga osramotiti. Tražimo od Allaha spasa na dunjaluku i ahiretu!

Ništa nisu govorili ni radili dok ne provjere osnovanost u Kur'anu i Sunnetu zbog mogućnosti da dotični govor ili postupak bude novotarija neutemeljena u Kur'anu i Sunnetu.

Uzvišeni Allah kaže:

...وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا... ﴿٧٣﴾

*Ono što vam Poslanik da - to uzmite, a ono što vam On zabrani – toga se prodite!*²³

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ

أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

*Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naredenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.*²⁴

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *Strogo se čuvajte izmišljenih stvari u vjeri, jer je svaka novotarija zabluda!*²⁵

Također je rekao: *Ko uradi djelo koje nije vjerom propisano, neće mu biti primljeno!*²⁶

²³ El-Hašr: 7.

²⁴ En-Nur: 63.

²⁵ Ahmed, 4/126, 127; Ebu Davud, 12/359, 360; Tirmizi, 10/144. Tirmizi je rekao: *Hadis je dobar vjerodostojan*. Ibn Mađdže, hadis br. 43; Darimi, 1/44, 45; Begavi, Šerhu-s-sunne, 1/205, i kaže: *Hadis je dobar*. Rekao je Albani u djelu Ez-Zilal: *Hadis vjerodostojan*.

²⁶ Buhari, 5/301; Muslim, 12/16..

Prva generacija ummeta je marljivo radila na polju navikavanja ljudi na slijeđenje Kurʿana i Sunneta, te na polju navikavanja istih na klonjenje od svih tipova novotarija, često su bili oštri. Poznati su slučajevi odustajanja, od odluka ili radnji, Omera ibn el-Hattaba, radijallahu anhu, onda kada bi bio opomenut time da to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije radio ili naredio!

Neko je rekao: Njihova staza je bila izbrušena Kurʿanom i Sunnetom, poput zlata i dragulja. Uz svaki svoj smiraj i pokret imali su lijepu i dobru namjeru u skladu sa šerijatom. To znaju samo oni koji su se udubili u islamske nauke.

Predanost Uzvišenom Allahu u vezi sa sobom, djecom i prijateljima.

U vezi sa uputom oslanjali su se na Allaha. Nikada nisu tražili nešto sami, a da se nisu oslonili na Uzvišenog Allaha.

Rekao je Uzvišeni Allah govoreći o vjerniku iz faraonove blizine:

...وَأَفْوُضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقَّعَهُ اللَّهُ سِتَاتِ مَا

مَكْرُوهُٓ وَحَاقَ بِكَالٍ فِرْعَوْنَ سَوْءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

A ja Allahu prepuštam svoj slučaj; Allah, uistinu, robove Svoje vidi. I Allah ga je sačuvao nevolje koju su mu snovali, a faraonove ljude zla kob zadesi.²⁷

Na drugom mjestu, u povodu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova Uzvišeni Allah kaže:

الَّذِينَ قَالُوا لَكُمْ الْإِنْسَانُ إِنْ النَّاسُ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا

وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٦﴾

Kada su im ljudi rekli: Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuivate! – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!²⁸

Ajet pojašnjava rezultat prepuštanja svog slučaja Uzvišenom Allahu.

Neki su rekli: Nema ništa vrednije za djecu učenjaka i dobrih ljudi od tajne dove njihovih roditelja za njih, prepuštajući ih Allahu na emanet!

²⁷ Gafir, 44 i 45

²⁸ Alu Imran, 173

Predaja koja nam najbolje ukazuje na vrijednost predavanja i oslanjanja na Allaha jeste predaja Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojoj stoji da je Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Neki čovjek iz Benu Israila potraži na zajam od drugog hiljadu zlatnika. Zajmodavac reče: Dovedi mi svjedoke koji će prisustvovati ugovoru! Potražitelj odgovori: Dovoljan nam je Allah kao svjedok! Zajmodavac reče: Nađi mi žiranta! Potražitelj reče: Allah je dovoljan kao garant! Zajmodavac reče: Istinu si rekao. Dao mu je traženu svotu novca do određenog roka. Potražitelj preuze novac, i zaputi se preko mora završavajući svoje poslove. Kada se približio naznačeni dan povrata novca, dužnik htjede vratiti se zajmodavcu kako bi mu vratio dug, ali ne nađe broda, ni prijevoza! Ne znade šta da radi! Najednom, uze drvo, izdubi ga, zavuče u njega hiljadu zlatnika i pismo, dobro ga začepi, dođe do mora, i reče: Gospodaru moj, Ti dobro znaš da sam ja pozajmio od tog i tog čovjeka hiljadu zlatnika, pa mi je tražio garanta, pa sam je Tebe za garanta uzeo, što je on prihvatio! Tražio je od mene svjedoke, a ja sam Tebe za svjedoka uzeo, što je on prihvatio! Tražio sam prijevoz kako bih otišao do njega da mu vratim novac, ali ga nisam našao. Stoga ovaj dug prepuštam i ostavljam Tebi, da ga Ti vratiš! – pa baci drvo sa novcem u more i ode. Zajmodavac je tih dana iščekivao brod sa kojim bi trebao naići njegov dužnik, pa ode do luke ne bi li ga sreo. Najednom primijeti drvo kako pluta morem, pa ga uze sebi za ogrijev!? Kad ga je iscijepao, primijeti da je u njemu pismo s novcem!? Ubrzo nakon toga dužnik mu dođe, noseći sa sobom hiljadu zlatnika.*

Rekao je: Tako mi Allaha, trudio sam se naći prijevoz, ali nisam uspio doći ranije. Zajmodavac mu reče: Jesi li mi slao šta od novaca? Dužnik će opet: Nisam mogao naći prijevoza sve do sada! Zajmodavac reče: Allah mi je dostavio ono što si mi poslao drvetom. Idi sa svojom hiljadom zlatnika u dobru.²⁹

²⁹ Buhari, 3/362; Ahmed, 2/348.

Trudili su se da budu čisti od licemjerstva nastojeći izjednačiti unutrašnjost i spoljašnjost.

Nisu imali djela kojeg bi se stidjeli na Ahiretu. Neko uputi savjet Omeru ibn Abdu-l-Azizu pa mu reče: *Omere, nemoj da ti se desi da budeš Allahov dobar rob javno, a neprijatelj tajno! Ko nije isti i tajno i javno je licemjer, a licemjeri će biti na dnu Vatre!*

Neko je rekao: *Čuvaj se licemjerne skrušenosti!* Upitaše: *Šta je to licemjerna skrušenost?* Reče: *Licemjerna skrušenost je da ti tijelo bude skrušeno, a srce nije!*

Preispitaj se i provjeri, da li tvoja nutrina odgovara tvojoj vanjštini! Moli za oprost, i dobro znaj da je osoba, koja ljudima iskazuje više od onoga što mu na srcu leži, licemjer!

Neke osobine licemjera:

- Lijeno obavljaju namaz i malo Allaha spominju. Rekao je Uzvišeni Allah:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا
إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَآؤْنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا
مُذَبِّبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ
فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

Licemjeri misle da će Allaha prevariti!? On će ih za varanje njihovo kazniti. Kada ustaju da molitvu obave, lijeno se dižu, i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu; Neodlučni su kome će se privoljeti, da li ovima ili onima. Onoga koga Allah u

*zabludi ostavi – ti nećeš naći načina da ga na pravi put uputiš.*³⁰

- Navraćaju na zlo, a odvrćaju od dobra. Rekao je Uzvišeni Allah:

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ
وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

*Licemjeri i licemjerke slični su jedni drugima: traže da se čine nevaljala djela, a odvrćaju od dobrih, i ruke su im stisnute; zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio. Licemjeri su zaista pravi nevjernici. Licemjerima i licemjerkama, i nevjericima, Allah prijeti džehennemskom vatrom, vječno će u njoj boraviti, dosta će im ona biti! Allah ih je prokleo, i njih čeka patnja neprekidna.*³¹

- Prijateljjevanje s nevjericima. Rekao je Uzvišeni Allah:

بَشِّرِ الْمُنْفِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ
الْكُفْرَ بَيْنَ أَوْلِيَاءٍ مِّنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيْبَتُهُمْ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ فَإِنَّ
الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

³⁰ En-Nisa: 142 i 143.

³¹ Et-Tevba: 67 i 68.

*Bolnu patnju navijesti licemjerima koji nevjernike za prijatelje uzimaju, a ne vjernike. Zar kod njih da traže snagu, a sva snaga pripada samo Allahu?*³²

- Nezadovoljstvo Allahovom presudom. Rekao je Uzvišeni Allah:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ

الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا

*Kada im se kaže: Pripadite ono što Allah objavljuje i Poslanika! – vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću.*³³

- Laž, prevara, izdaja i pretjerivanje u svađi. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

*Kod koga se nađe četvero, ta osoba je licemjer, a kod koga se nađe jedno, ima pri sebi osobinu licemjerstva, sve dok je ne ostavi: kada govori laže, kada nešto obeća to ne ispuni, potpisani ugovor krši, a kada se svađa svaku granicu u zlu prelazi.*³⁴

³² En-Nisa: 138 i 139.

³³ En-Nisa: 61.

³⁴ Buhari, 1/81; Muslim, 2/46; Nesai, 8/116.

Strpljivo podnošenje nepravde vladara, smatrali su da je ta nepravda manja od kazne koju su zaslužili grijesima.

Uzvišeni Allah kaže:

وَكَذَٰلِكَ نُؤَيِّلُ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

*Tako, Mi prepuštamo vlast jednom silnicima nad drugim zbog onoga što su zaslužili.*³⁵

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ

عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٣٠﴾

*Kada hoćemo jedan grad da uništimo, onima koji su u njemu na raskoš navikli prepustimo da se razvratu odaju, i da tako zasluže kaznu, pa ga onda do temelja razrušimo.*³⁶

Omer ibn Abdu-l-Aziz je rekao:

Hadždžadž es-Sekafi je bio samo kazna ljudima zbog počinjenih grijeha!

Neki čovjek se žalio Muhammed ibn Jusufu na nasilje koje trpe od vladara i vlasti u njegovom mjestu, na što dobi sljedeći odgovor:

Stiglo nam je vaše pismo, a dobro ti je poznato da svaki grijeh i loše djelo iziskuje i kaznu, i da mora biti sankcionirano. Čini mi se da je stanje, u kojem ste trenutno, samo plod vaših grijeha. Selam!

³⁵ El-En'am: 129.

³⁶ El-Isra: 16.

Uzvišeni Allah nasilnike kažnjava nasilnicima, da bi ih, kasnije, kaznio džehennemom. Zabranio je pomaganje i sklonost nasilnicima. Rekao je:

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا أَسْمَكُمُ النَّارُ... ﴿١١٣﴾

*Nemojte biti na strani onih koji nepravедno postupaju, pa da vas vatra prži!*³⁷

Ata ibn Ebu Rebah je upitan o osobi koja se bavi pisarstvom pri vlastima, hraneći se zaradom od toga i ne uzimajući više od toga. Rekao je:

Mišljenja sam da mora ostaviti taj posao! Zar nije čuo za riječi Musaa, alejhi selam:

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيراً لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١١٤﴾

*O Gospodaru moj, reče, zato što si mi blagodati ukazao više nikada zločincima neću biti od pomoći!*³⁸

Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, je rekao:

Ko pomogne nasilniku, ili mu pruži dokaz kojim uzurpira pravo muslimana, zaslužio je Allahovu srdžbu!

³⁷ Hud: 113.

³⁸ El-Kasas: 17.

Ljubomora kada se pređu Allahove granice, pomagali su šerijat.

Nisu radili ništa i ne bi se družili ni s kim dok ne bi saznali da li je Allah zadovoljan s tim. Nikoga nisu volje-
li, niti mrzili, zbog dunjaluka!

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

*Kod koga se nađu sljedeće tri osobine osjetit će slast imana: da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega ostalog, da čovjeka, samo u ime Allaha, voli, i da mrzi povratak u nevjerstvo isto kao što mrzi da bude ba-
čen u vatru.³⁹*

Također je rekao: *Ko bude volio u ime Allaha, mrzio u ime Allaha, davao u ime Allaha, i sprječavao u ime Allaha – upotpunio je svoj iman!⁴⁰*

Neki su rekli: *Druženje s dobrim ljudima budi u srcu osjećaj dobrote!*

Ahmed ibn Harb je rekao:

*Druženje s dobrima i gledanje u njihove postupke je najvrednije po srca ljudi, dok je, druženje s lošim osoba-
ma i gledanje u njihove postupke, najubitačnije po srca
ljudi!*

³⁹ Buhari, 1/60; Tirmizi, 10/91.

⁴⁰ Ebu Davud, hadis br. 4656; Rekao je Munziri: *U lancu preno-
silaca ovog hadisa nalazi se El-Kasim ibn Abdu-r-Rahman,
mnogi su ga kritikovali kao prenosioca. Međutim, pojačava ga
hadis koji je prenio Mu'az ibn Enes el-Džuheni, a zabilježio ga
imam Ahmed, 3/440. Tirmizi, 9/323. Rekao je Tirmizi: Hadis je
dobar. Begavi, Šerhu-s-sunne, 13/54. Valorizator je rekao:
Lanac prenosilaca je jak.*

Ne bi se veselili, niti bi se smijali, kada bi se u dunjalučkim uživanjima našli – odjeća, jahalice, žene, položaji... bojeći se da im ne umanji nagradu na Ahiretu.

Omer ibn el-Hattab je rekao:

Da se ne plašim po svoja dobra djela, pridružio bih vam se u uživanjima ovoga svijeta, ali, stalno su mi na umu riječi Uzvišenog Allaha koji kaže:

 ... أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ...

*Vi ste u životu na Zemlji sve svoje naslade iskoristili, i u njima uživali.*⁴¹

Vjernici se, od nevjernika, razlikuju po tome što su stalno pripravnici i spremni za budući svijet, i za sve ono što ih čeka tamo, stoga, dobro se preispitaj i provjeri da li si spreman za stajanje pred Uzvišenim Allahom i za polaganje računa pred Njime! Traži oprost od svoga Gospodara, i neprestano čini istigfar!

Neko iz prvih generacija bi znao reći: *Ako možeš uspjeti u tome da te niko ne sustigne na putu ka Uzvišenom Allahu onda to i učini!*

Drugi je rekao: *Ako primijetiš da se neko hoće utrkivati s tobom po pitanju dunjaluka, ti se utrkuj s njime po pitanju vjere!*

Neki opisaše Hasana el-Basriju riječima: *Kada bi išao k nama - kao da se vraćao s ukopa svog najboljeg*

⁴¹ El-Ahkaf: 20

prijatelja; kada bi išao od nas - kao da mu je nad glavom vatra ognjena bila; kada bi sjedio - bio je poput zatvorenika koji čeka smrtnu kaznu; kada bi osvanuo - kao da se s Ahireta vratio, a kada bi omrknuo - kao da su ga sve bolesti ovog svijeta pogodile!

Hasan el-Basri je rekao: Čuli smo za osobu koja se zavjetovala Uzvišenom Allahu na to da se neće nasmijati sve dok ne sazna koju od dvije kuće je stekao: Džennet ili Džehennem! Umro je na svom zavjetu, ne prekršivši ga, tako da, sve do njegove smrti, nije primijećen nasmijanim!

Željeli su smrt kada je postojala opasnost od padanja u grijeh, a to su prepoznavali po predznacima koji predstoje grijesima.

Osnova je da vjernik ne priželjkuje smrt, osim ako se plaši po svoju vjeru, jer, svaki momenat vjerničkog života na zemlji je sušti hajr i dobro. Neko iz prvih generacija je rekao: *Svaki dan kojeg vjernik provede na zemlji je u njegovu korist.*

Od Ebu Hurejrea se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*Neka niko od vas ne priželjkuje smrt, jer, ako je čovjek dobar, imaće prilike da čini još dobrih djela, a ako je loš - imaće vremena da se pokaje!*⁴²

Od Ebu Hurejrea se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

*Neka niko od vas ne priželjkuje sebi smrt, i neka niko ne moli za nju prije njena vakta. Osoba kada umre nema više vremena za rad dobrih djela, a vjerniku, život neće uvećati ništa drugo mimo dobra!*⁴³

Ako se fitnet i iskušenja nagomilaju, pa se vjernik uplaši po svoj iman i vjeru, dozvoljeno mu je dovit i moliti Uzvišenog Allaha za ubrzanu smrt, kako se to u hadisu bilježi:

⁴² Buhari, 10/127; Nesai, 4/3.

⁴³ Muslim, 17/8. Bilježe Buhari i Muslim od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Nemojte priželjkivati smrt zbog nevolje koja vas je zadesila, a ko baš mora neka kaže: Allahu moj, poživi me dok je život dobar za mene, a usmrti me kad smrt bude bolja za mene!*

*A ako svijet budeš stavljao na iskušenje, usmrti me prije nego li podlegnem iskušenju!*⁴⁴

Učenjak Muniruddin ed-Dimeški je rekao:

*Navedeni hadis spada u višeznačne izreke Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ko malo bolje o njima razmisli naići će na veliko dobro! Navedene riječi nas upućuju na savršenost vjere i imana čovjeka koji na navedeni način bude dovu Uzvišenom Allahu, upućivao, jer takav više voli da njegova duša izađe iz tijela, i da je kao žrtvu priloži Uzvišenom Allahu, ne bi li se spasio iskušenja koje bi mu možda kasnije prouzrokovalo vječitu patnju u Džehennemu! Da nije istinski vjernik ne bi pretpostavio smrt svome životu! Takva osoba je vjernik u Allaha i Sudnji Dan, u Džennet i Džehennem. Navedena osoba je dosegla takav stepen vjere i strahopoštovanja da joj je smrt bila milija od života puna iskušenja, pogotovo onda kada je talas iskušenja nezaustavljiv, i kada se pred njime ne može čvrsto stati! Ako primijeti da navedeno iskušenje hara ljudima, pri sebi primjećujući slabost i nemoć da se takvom naletu fitne i iskušenja odupre, nemajući nikakve koristi od hvatanja u koštac s njime, uviđajući izlivanje Allahove srdžbe i ljutnje nad svijetom – diže svoje ruke i moli Allaha, Moćnog, da ga nesreće i iskušenja poštedi, davajući prednost Ahiretu nad dunjalukom.*⁴⁵

⁴⁴ Ahmed, 5/243, Tirmizi, 12/115. Rekao je Tirmizi: *Hadis je dobar vjerodostojan. Pitao sam Muhammeda ibn Ismaila (Buhari) o njemu i rekao je da je hadis vjerodostojan.* Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

⁴⁵ Preuzeto u kraćoj verziji iz djela Ihtijarul-evla fi šerhi hadisi Ihtisamil-mele'il-e'ala od Ibnu Redžeba el-Hanbelija. str. 30; Ahkamu temenni-l-mevti, Muhammed ibn Abdul-Wehhab.

Bilježi se da je Ebu Hurejre rekao:

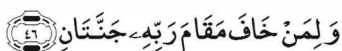
Doći će vrijeme, kada će učenim osobama smrt biti draža od žutoga zlata, tako da će čovjek doći na mezar svoga prijatelja, i reći: Kad bi Bog dao, da sam na tvom mjestu!

Abdullah ibn Mes'ud je rekao:

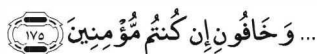
Lijepi dio dunjalučkog života je prošao, ostao je ružni dio dunjaluka! Danas je smrt vrijedan poklon svakom vjerniku!

**Strah od Uzvišenog Allaha na početku i kraju života!
Na početku života – strah i bojazan od grijeha
i kazne, a na kraju života – strahopoštovanje i
bojazan od lošeg svršetka!**

Uzvišeni Allah kaže:

*Za onoga, koji se, stajanja pred Gospodarom svojim,
bude bojao, bit će dva perivoja spremna.⁴⁶*

Bojte se Mene, ako ste vjernici!⁴⁷

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

*Ko se boji porani, a ko porani stići će svome cilju!
Allahova roba je skupa, Allahova roba je Džennet!⁴⁸*

Ebu Turab el-Nahšebi je rekao:

*Ako neki čovjek donese odluku da neće grijешiti, po-
moć od Allaha će mu sa svake strane dolaziti. Tri su zna-
ka crnila srca: nemanje straha od grijeha, neosjećanje
slasti od ibadeta i pokornosti, niti osjećanja bilo kakva
traga od vaza!*

Hasan el-Basri je rekao:

⁴⁶ Er-Rahman: 46

⁴⁷ Alu Imran: 175

⁴⁸ Tirmizi, 10/227. Rekao je Tirmizi: *Hadis je dobar*. Hakim, 4/308. Hakim je rekao: *Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Buhari i Muslim nisu ga zabilježili. S njegovom ocjenom se složio Zehebi i Albani.*

Neobavljanje noćnog namaza i nepošćenje danju je znak toga da je dotična osoba utonula u grijeh!

Neko od prvih generacija je rekao:

Kada od ibadeta i pokornosti ne bi imalo drugih koristi do samo: svjetlost i nur na licu, i ljubav u srcu, i snaga u udovima, i sigurnost po život, i prihvatanje svjedočenja ljudi - bilo bi dovoljno da se prođemo činjenja grijeha, i kada od grijeshenja i nepokornosti ne bi imalo drugih šteta do samo: crnilo na licu, i tama na srcu, i proklinjanje pri samom spomenu imena grješnika, i neprihvatanje njegova svjedočenja na sudu, i strah po svoj život, bilo bi dovoljno da se prođemo činjenja grijeha! Allah kako pokornom tako i nepokornom robu, daje znake i obilježja još na ovome svijetu, kako bi se veselio prvi, te kako bi se ražalostio drugi!

Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ

أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا... ﴿٣٠﴾

Onima koji govore: Gospodar naš je Allah, pa onda istraju na tome, dolaze meleki, koji im govore: Ne bojte se, i ne žalostite se!⁴⁹

Neko iz prvih generacija je rekao: Meleki se ova-ko obraćaju osobama čiji je strah od Uzvišenog Allaha velik, kao i tuga i žalost zbog počinjenih grijeha! Ko se Uzvišenog Allaha ne bude bojao, i ne bude tugovao zbog hajra koje ga je prošlo, meleki mu se neće obraćati na spomenuti način!

⁴⁹ Fussilet: 30.

Osjećaj odgovornosti i straha od Allahove kazne zbog eventualnog nanošenja nepravde prema Njegovim stvorenjima, pa makar i obična igla bila u pitanju.

Smatrali su da su im dobra djela isuviše mala i nedovoljna kako bi njima namirivali tuđa prava na Sudnjemu Danu, a možda će neki od mazluma biti tvrdica pa se neće zadovoljiti sve dok mu ne preuzme sva dobra djela na Sudnjemu Danu!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Ako je neko prema nekome učinio nasilje, po pitanju imetka ili časti, neka se međusobno halale još danas, prije negoli nastupi Dan kada dinari i dirhemi neće od koristi biti, već samo dobra i loša djela.*⁵⁰

Od Ebu Hurejrea se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Znate li ko je bankrot? Rekoše: Bankrot je onaj koji nema para, niti kakva imetka! Reče: Bankrot mog ummeta je onaj ko dođe na Sudnjem danu s namazom, postom i zekatom, ali je opsovao i uvrijedio jednog, nepravedno pojeo imetak drugog, prolio krv trećeg, tako da će se svima njima dati od njegovih dobrih djela, pa ako mu ponestane dobrih djela, prije negoli se pravda zadovolji, uzet će se od njihovih loših djela i prebaciti njemu na pleća nakon čega će biti bačen u vatru.*⁵¹

Bilježi se da je Hasan el-Basrija rekao: Postoji rivajet da je sljedeći ajet objavljen lično Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

⁵⁰ Buhari, 5/101; Tirmizi, 9/254.

⁵¹ Muslim, 16/136; Tirmizi, 9/253 i 254.

...مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

Onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to, i osim Allaha, neće naći ni zaštitnika ni pomagača.⁵²

Rekao je Ebu Bekr: *Kada je bio objavljen ovaj ajet, to je bio težak teret za nas!*

Ako je ovo mogao izjaviti Ebu Bekr kome je džennet bio obećan, pa kako li tek treba postupiti osoba kojoj džennet nije zagaraniran!!! Stoga budite oprezni, ne bi li ste se spasili patnji Sudnjega Dana!

⁵² En-Nisa': 123.

Kad god bi se razboljeli, smatrali bi da im je ta bolest presudna, i da više neće imati prilike pokajati se za svoje grijehе.

Bojali su se otići na onaj svijet kao najveći grješnici poput roba koji pobjegne od svog gospodara, zbog grijehа i neposlušnosti prema njemu, nakon čega bi pronađen, i pred svoga vlasnika doveden!

Hasan el-Basri uđe kod jednog bolesnika koji bijaše na smrtnoj postelji, u trenucima dok ispuštaše svoju dušu, pa reče: *Ako je ovakav kraj života, onda baš zasluđuje da mu se ne pridaje nikakva pažnja s njegova početka!*

Kada je 'Utbe el-Gulam bio na smrtnoj postelji, došli su mu neki ljudi u posjet, pa ga upitaše: Kako si – na šta on odgovori:

Napustih ovaj svijet, kijamet za mene nastupi,

Sutra će dženazu moju na ramenima odnijeti!

Moja mi familija mezar iskopa,

I učiniše da ovu kuću brzo napustim!

Kao da me nikada ni poznavali nisu!?

Tek sutra moj dan nastupa i noć!

Kada je Ibrahim el-Nehai bio na smrti, zaplakao je, na što mu prisutni prigovoriše, pa reče: *Kako da ne plačem kada čekam izaslanika moga Gospodara; da li će me obradovati džennetom, ili ražalostiti džehennemom!*

Dobro promisli, moj brate o sebi, i znaj da će doći i trenutak tvoje smrti, kada nećeš moći jednog daška udahnuti, stoga čini istigfar, i traži sebi oprosta i jutrom i večeri, a Allah je taj koji na pravi put upućuje, i koji milost Svoju ukazuje!

Suze, briga i razmišljanje o smrti, smrtnim mukama i svome svršetku, onda kada bi vidjeli dženazu i ukop neke osobe, što bi posebno razdrmalo i uznemirilo njihova srca!

Ebu Hurejre bi znao reći, kada bi vidio dženazu kako se na ramenima nosi: *Idi k svome Gospodaru, a i mi ćemo ubrzo tvojim stopama!*

Mekhul el-Dimeški bi, kada bi ugledao dženazu, rekao: *Idite, i mi idemo za vama. Pouka temeljita i kratka, al' nemar preveliki! Prvi ide, a zadnji opomenu ne prihvata!*

El-E'ameš je znao reći: *Prisustvovali smo dženazama gdje se nije znalo kome treba izjaviti saučešće, jer su svi prisutni plakali.*

Sabit kaže: *Prisustvovali smo dženazama, na kojima ne bijaše insana koji se nije pokrio nečim, i plače - zbog toga što bi se tada sjetili svojih dženaza, tako da nisu plakali nad prisutnim mejtom, već nad samim sobom!*

Stvarno je za čuditi se stvorenju kome je smrt - ishodište, mezar - ležaljka, crv - drug, Munker i Nekir - posjeta, raka - kuća crna, nutrina zemlje - boravak, Kijametski dan – Dan sastanka, a Džennet ili Džehennem - krajnje ishodište ... da nimalo ne razmišlja o tome, niti da se za sve spomenuto priprema! Stoga, imaj sve navedeno na umu, i uzmi pouku kao što su je uzimali i oni prije tebe, i slobodno se dadni u plač, jer su zbilja teški trenuci pred tobom. Molimo Uzvišenog Allaha za poštedu!

Opraštanje i milosrde prema svakom ko im je učinio zlo, bilo udarcem po tijelu ili uzimanjem imetka, ili diranjem u čast!

Osnov njihova postupanja su bile riječi Uzvišenog Allaha:

...فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

*Ali im oprost, i ne karaj ih, Allah, uistinu, voli one koji čine dobro.*⁵³

...وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

*Koji srdžbu savlađuju, i ljudima praštaju, a Allah voli one koji dobra djela čine.*⁵⁴

Kitili su se ahlakom Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, jer se nikada ne bi svetio nekome zbog sebe lično, već bi bio srdit i ljut samo onda kada bi se Allahovi propisi kršili! Ko se navedenim svojstvom okitio, biće bliži oprost i milosti Onoga koji je od milostivih - Najmilostiviji, kao što je to zabilježeno u Sahihu, gdje se kaže: *Neki trgovac bi poznat po davanju pozajmica ljudima. Kada bi primijetio nekoga da nije u mogućnosti dug vratiti, rekao bi svojoj djeci: Oprostite mu dug, ne bi li nama Allah dž.š. oprostio - pa mu Allah grijehe oprost.*⁵⁵

Dža'ifer b. Muhammed je rekao: *Da pogriješim u oprost, draže mi je, negoli da pogriješim u kažnjavanju!*

⁵³ El-Maide: 13.

⁵⁴ Alu Imran: 134.

⁵⁵ Buhari, 6/494; Muslim, 10/226.

Katade bi upitan: *Koji je čovjek najvredniji?*
Odgovori: *Onaj koji najviše prašta!*

Spominje se da je jednog čovjeka iz prvih generacija
jako razljutio njegov sluga, zbog čega ga htjede žestoko
kazniti, ali sluga mu namah citira sljedeći kur'anski ajet:

...وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ...

I koji srdžbu savlađuju!

Gazda odgovori: *Savladao sam srdžbu.*

Sluga reče:

...وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ...

I koji ljudima opraštaju!

Gazda odgovori: *Oprostio sam ti!*

Sluga reče:

...وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

*A Allah voli one koji dobra djela čine!*⁵⁶

Gazda odgovori: *Idi, slobodan si od ropstva, u ime
Allaha!*

⁵⁶ Alu Imran: 134.

Prekomjerno poštivanje muslimana, ljubav prema njima i doprinos muslimanskoj zajednici je jedna od osobina prvih generacija, zbog toga što su vjerovali i smatrali da takvo ophođenje prema muslimanima spada u poštivanje Allahovih svetinja.

Uzvišeni Allah kaže:

...وَمَنْ يُعْظِمِ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

*Pa ko poštiva Allahove svetinje – znak je čestita srca!*⁵⁷

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je najbolje opisao vrijednost i cijenu muslimana na najznačajnijem skupu kojeg je zabilježila povijest čovječanstva – Oprosnom hadždžu, rekao je: *Životi vaši, i imeci vaši, su sveti, jedni drugima, kao što je svet dan u kojem smo, mjesec u kojem smo, i mjesto u kojem smo!*⁵⁸

Na drugom mjestu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Svakom muslimanu je zabranjeno povrijediti: život, imetak i čast drugog muslimana!*⁵⁹

Ebu Bekr je rekao: *Neka niko od vas ne podcijeni ni jednog od muslimana, jer je i najmanji musliman kod Allaha velik!*

Abdullah ibn Abbas kaže: *Najbolje djelo je poštivanje sagovornika, i dok je gledao u Ka'abu, reče: Allah te je učinio svetom, počastio te i učinio plemenitom, ali je vjernik, na većem stepenu svetosti kod Allaha od tebe!*

⁵⁷ El-Hadždž: 32.

⁵⁸ Muslim, 9/182-184; Ebu Davud, 5/375-377; Ibnu Madže, 2/1025.

⁵⁹ Muslim, 16/121; Tirmizi, 8/115; Ebu Davud, 4861.

Ikrima je rekao: *Nemoj slučajno da vam se desi to da uznemiravate ulemu, jer ko uvrijedi jednog alima kao da je uznemirio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!*

Stoga, dobro razmisli o sebi, dragi brate, da li poštuješ i cijeniš muslimane, a o ulemi i pobožnjacima da i ne govorim, ili si jedan od onih koji muslimane potcjenjuju, u obraz i čast im diraju, postavši na taj način jednim od velikih grješnika!

Prekomjerno strpljenje, kada je uznemiravanje supruge u pitanju, jer su bili ubjeđeni u to da je razlog takvog ponašanja njihovih žena prema njima, samo loše ophođenje prema Uzvišenom Allahu pa je neposlušnost prema Uzvišenom Allahu prouzrokovala i neposlušnost njihovih žena prema njima!

Neki od selefa bi znali izjaviti: *Kad god bih bio neposlušan prema Allahu to bi se odrazilo na neposlušnost moje žene, ili jahalice prema meni!*

Generacije selefa su imale maksimalno dobar odnos prema svojim ženama, dajući im prava koja im je Allah dao, a zulum i nasilje prema njima je bilo nešto nepostojeće.

Alija je rekao: *Pet stvari čine čovjeka srećnim: poslušna žena, dobra djeca, pobožna braća, dobre komšije i opskrba u svome mjestu!*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Najbolji od vas su oni koji su najbolji prema svojim suprugama, a ja sam bolji od svih vas prema svojim suprugama.*⁶⁰

Ahmed ibn Harb je rekao: *Ako se šest osobina nađu kod žene, primakla se savršenstvu morala: pet dnevnih namaza, poslušnost prema mužu, udovoljavanje svome Gospodaru, čuvanje jezika od ogovaranja i prenošenja tuđeg govora, skromnost na dunjaluku i strpljenje pri nesrećama.*

⁶⁰ Tirmizi, 13/262. Rekao je: *Hadis je dobar vjerodostojan*; Darimi, 2/159. Albani ga smatra vjerodostojnim. Es-Sahiha, br. 285.

Prve generacije su bile strpljive u procesu odgajanja svojih žena, radeći po riječima Uzvišenog Allaha:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا...

*Naređuj obitelji svojoj da obavlja molitvu, i istraj u tome!*⁶¹

I po riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *Bojte se Allaha kada su žene u pitanju! Uzeli ste ih uz Allahov emanet, i njihovi polni organi su vam - uz Allahovu riječ - postali dozvoljeni!*⁶²

⁶¹ Ta-ha: 132.

⁶² Muslim, 9/182-184; Ebu Davud, 5/375-377; Ibnu Madže, 2/1025.

Odbijali su poziciju vođstva, sve dok ih sam narod, uprkos njima, ne bi postavio na neku od vodećih funkcija, kada bi se ispričavali riječima da nisu sposobni za tu funkciju, ali bi im bilo odgovarano time da su i presposobni za to!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *O, Abdurrahmane, nemoj samoinicijativno tražiti upravu, jer ako je na ličnu inicijativu dobiješ – bit će ti otežana, a ako je stekneš na inicijativu drugih – bit će ti olakšana!*⁶³

Na drugom mjestu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Žudite za upravom i vođstvom, ali ćete se zbog toga kajati na Sudnjemu Danu; divne li dojlje, a žalosna li dojenčeta!*⁶⁴

Sufjan es-Sevri je rekao: *Ko bude tražio vođstvo prije negoli mu ono samo dođe – pobjeći će od njega, i proći će ga veliko dobro!*

Od njega se bilježi i sljedeće: *Neka niko od vas ne traži vođstvo, osim nakon sedamdeset godina borbe sa samim sobom!*

Muslim ibn Kutejbe je rekao: *Susreli smo ljude koji su na upravu gledali kao na najveće iskušenje, dok danas srećemo ljude koji trče za upravom; oni prvi bi, kada bi im kakav prijatelj dobio upravu, u obavezu, molili Allaha: Gospodaru naš, učini da nas zaboravi, tako da nas ne može poznati, a niti mi njega!*

⁶³ Buhari, 13/13; Muslim, 12/206.

⁶⁴ Buhari, 13/125.

Međusobno savjetovanje, kada se stariji nije libio primanja savjeta od mlađeg i obratno, ne obazirući se na godine, starosnu dob i slično, što je u suprotnosti s velikim brojem ljudi današnjice.

Postupali su po riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *Vjera je iskren odnos! Rekoše: Prema kome, Božiji Poslaniče? Reče: Prema Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i muslimanskom puku.*⁶⁵

Prve generacije ovoga ummeta su primale savjet sa svake strane, a savjetodavcu bi naveliko bili zahvalni; čak bi smatrali da se osobi koja im je uputila savjet ne bi mogli nikako ni zahvaliti, pa makar im i čitavog života služili – zbog toga što se ahiretske koristi ne mogu namiriti ničim dunjalučkim!

⁶⁵ Muslim, 2/36; Ebu Davud, br. 4923; Nesai, 7/156. Imam Nevevi u komentaru ovoga hadisa, kaže da je El-Hattabi rekao: *Nasihat je sveobuhvatna riječ koja obuhvata želju za svakim dobrom upućenu drugom. Hadis bi značio to da je nasihat glavni stub i oslonac naše vjere, kao kad se kaže: Hadždž je Arefat, to jest, njegov stub i glavni dio. Što se tiče značenja riječi nasihat, i koje su to njegove vrste, imam El-Hattabi kao i ostali učenjaci, naširoko govore o tome, što ću ja, sve zajedno, ukratko, spomenuti ovdje. Nasihat Allahu znači: vjerovati u Njega, negirati to da Mu ima iko ravan, ne iskrivljavati Njegova svojstva, opisivati Ga svojstvima savršenosti, biti Mu pokoran. Nasihat Njegovoj knjizi, znači: vjerovati u to da je Kur'an Allahov govor, veličanje i učenje, poštivanje propisa u njemu. Nasihat Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, znači vjerovati u njegovo poslanstvo, kao i u to da je istina sve ono s čime je on došao, i pomaganje. Nasihat vođama muslimana, znači pomagati ih na istini, biti im pokoran, ne dizati ustanke protiv njih. Nasihat općem muslimanskom puku znači da im se ukaže na njihov interes, njihovo neuznemiravanje. Sažeto iz djela Šerhu Sahihi Muslim, 2/37-38.*

Neki čovjek zamoli Hasana el-Basriju da mu nešto ostavi u oporuku, pa Hasan reče: *Potpomogni Allahovu vjeru gdje god se nađeš, Allah će te pomoći gdje god se nađeš!*

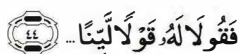
Jedni drugima bi slali nasihat u pismenoj verziji, pa makar fizički bili daleko jedni od drugih; osoba kojoj bi savjet bio upućen – puna srca bi ga prihvatala, i zahvalila bi se na tome – za razliku od nekih ljudi danas, kojeg ne možeš nasihatiti, a da se ne ustremi na istraživanje tvojih mahana kako bi ti mogao uzvratiti!

Tavus bi slao Mekhulu savjet poštom, i to u sljedećem stilu: *Selam; brate moj, dobro se pripazi toga da ne umisliš sebi da si na velikom stepenu kod Allaha zbog dobrih djela koja radiš, jer ko sebi takvo što umisli na ahiretu će doći praznih dlanova, bez ikakva dobra; možda će te narod uzdići, zbog tvojih dobrih djela, što te može natjerati na to da se ponesesh, i požuriš svoju nagradu još na ovome svijetu!*

Budi navedenog svjestan, brate moj, i prvo sebi uputi nasihat i savjet, a potom svojoj braći – usmeno ili pismeno, i nemoj se prgavo ponijeti prema onome ko ti savjet uputi!

Lijepo su se ophodili prema mladima, a o starijima da i ne govorimo; prema daljnjima, a o bližnjima da i ne govorimo; prema nezalicama, a o učenjacima da i ne govorimo.

Allah je rekao Musau, faraon je bio najgrješniji nevjernik:

*Blagim riječima govorite!*⁶⁶

Složni su na tome da će čovjeku stepen i vrijednost rasti na osnovu izgrađenog morala pri sebi, a osnova visoka morala je da čovjek primjećuje i vidi kod sebe mahane, a kod drugih ljudi savršenost, za razliku od onih koji u sebi vide savršenstvo, a kod drugih mahane, to izaziva oholost – da nas Allah sačuva toga.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Poslan sam da bih usavršio plemenite čudi.*⁶⁷

Alija je govorio: *Najučeniji je onaj ko najviše cijeni sljedbenike svjedočenja la ilahe illallah.*

Bekr ibn Abdullah el-Muzeni je rekao: *Ako vidiš starijeg od sebe, poštuju ga, i reci u sebi: Pretekao me je u vjeri i dobrim djelima; a ako vidiš mlađega od sebe, poštuju ga, i reci u sebi: Pretekao sam te u grijesima! Ako te ljudi počaste nečim znaj da je to Allahova blagodat*

⁶⁶ Ta-ha, 44.

⁶⁷ Buhari, Edebu-l-mufred, 1/271; Hakim, 2/613. Hakim je rekao: *Hadis se slaže sa uslovom imama Muslima.* Zehebi se slaže s njim. Albani u djelu es-Sahiha hadis je ocijenio vjerodostojnim.

*prema tebi, i da ti to ne zaslužuješ, a ako se svijet neka-
da olahko prema tebi ponese, ti reci: Ovo je samo zbog
grijeha kojeg sam počinio; a i komšijina psa ako pogodiš
kamenom, uznemirio si ga!*

Plašili su se toga da im Allah ne dadne loš svršetak ovog života, zbog čega bi bili uskraćeni od slasti gledanja u Njegovo lice na ahiretu, jer će biti u džehennemu, a neki bi se zbog razmišljanja o tome na trenutak izgubili!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Ljudska djela se cijene i prema svršecima.*⁶⁸

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Čovjek će raditi djela dženetlija sve dok između njega i dženneta ne bude koliko lakat dužine pa će ga preteći knjiga nakon čega će raditi djela džehenemlija nakon čega će ući u vatru.*⁶⁹

To je pamet uzimalo prvim muslimanima, u vezi s čim majka pravovjernih Ajša kaže: *Čovjek će godinama raditi djela džennetlija, a jedan je od stanovnika vatre!*

Mnogo je ljudi koji se trude, a ipak, će gorjeti u džehennemskoj vatri. Mnogo je onih čija se lađa približila kopnu spasa, kada su se htjeli iskrcati, talas ih odvoji od njega, nakon čega su se udavili! Niko nije pošteđen ove prijetnje.

Od Enesa b. Malika se bilježi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često znao izgovarati: *O ti koji srca okrećeš, učvrsti srce moje na vjeri Tvojoj! Rekoh: Allahov Poslaniče, povjerovali smo ti, i u ono s čime si nam došao: Da li se to plašiš po nas? Reče: Da! Srca su između dva Allahova prsta, okreće ih kako On hoće.*⁷⁰

⁶⁸ Buhari, 11/499.

⁶⁹ Buhari, 6/303; Muslim, 16/190; Tirmizi, 8/301.

⁷⁰ Tirmizi, 8/307; Ibn Madže, br. 3834; Begavi, Šerhu-s-Sunne,

Matref ibn Abdullah je znao reći: *Ne čudim se onome što je propao, kako je propao, već se čudim onome što se spasio, kako se spasio. Allah nije dao bolju blagodat čovjeku od toga da ga usmrti na islamu!*

1/165. Vjerodostojnim su ga ocijenili imami Begavi i Albani. Bilježi ga i imam Muslim od Abdullaha ibn 'Amra.

Klanjanje noćnog namaza i ljeti i zimi.

Postupali su po riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *Klanjajte noćni namaz, jer je to praksa dobrih ljudi prije vas, približava vas vašem Gospodaru, briše vam grijeha, čuva vas od zabranjenih djela i otklanja bolest od tijela!*⁷¹

Abdullah ibn Mes'ud bi ustajao na noćni namaz, kada bi oči ostalih ljudi pospale, i tada bi se začuo glas od njega kao da roje pčele!

Abdul-Aziz ibn Ebu Davud bi, kada bi mu prostrli ležaj za spavanje, prešao rukom preko posteljine, rekavši: *Mehka li si! Al', šta ćeš, kada je džennetska posteljina mekša od tebe* – pa bi otišao klanjati sve dok ne bi osvanuo!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je znao klanjati noću sve dok mu se ne bi stopala popucala, potkoljenice otekle, pa mu jednom bi rečeno: *Zašto to radiš, kada znaš da su ti svi prijašnji, i svi budući grijesi oprošteni?* Odgovorio je: *Zar da ne budem Allahu zahvalan rob!?*⁷²

Od Hasana el-Basrija se bilježe sljedeće predaje: *Čovjek će ispustiti iz prakse noćni namaz samo zbog grijeha kojeg je počinio!* Rekao je: *Noćni-namaz je težak onima koji su teški od grijeha!* Rekao je: *Čovjek će se ogriješiti prema nekom, zbog čega će biti uskraćen od obavljanja noćnog namaza!* Rekao je: *Ako nisi u stanju klanjati noću, i postiti danju, onda znaj da su te grijesi obuzeli!*

⁷¹ Tirmizi, 13/64-65; Hakim, 1/308. Hadis su vjerodostojnim ocijenili imami Hakim, Zehebi i Albani, osim djela da otklanja bolest, taj dio hadisa nije potvrđen.

⁷² Buhari, 3/14; Muslim, 17/162; Tirmizi, 2/204; Nesai, 3/219.

Abdullah ibn Mubarek u djelu Zuhd, prenosi predaju o ženi Mesrukovoj, koja je rekla: *Mesruk bi se odmorio kad bi mu noge bile pod otokom zbog dugog klanjanja namaza. Znala bih sjediti iza njega, plačući iz sažaljenja i milosti prema njemu!*

Neprestano preispitivanje sebe i svojih prsiju kako bi iz njih odstranili eventualna svojstva licemjera, a umjesto njih, posadili svojstva vjernika!

Neka od svojstava vjernika su:

الَّتَّائِبُونَ الْعِبَدُونَ الْحَمِيدُونَ السَّائِبُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الَّامِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

Oni koji se kaju, Njemu klanjaju, Njega hvale, poste i molitvu obavljaju, traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju, i Allahovih propisa se pridržavaju. Obraduj vjernike!⁷³

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ
عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ
حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾
فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَسَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ
رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾
الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

Ono što žele – vjernici će postići oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju i koji milostinju udjeljuju i koji stidna mjesta svoja čuvaju osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju, a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju i koji o povjerenim im amanetima i obavezama svojim brigu brinu i

⁷³ Et-Tevba: 112.

*koji molitve svoje na vrijeme obavljaju oni su dostojni nasljednici koji će džennet naslijediti, oni će u njemu vječno boraviti!*⁷⁴

Poslanik, sallallahau alejhi ve sellem, je rekao: Tako mi Allaha! Niko od vas neće biti pravi vjernik sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi samome sebi!⁷⁵

Također je rekao: *Tako mi Allaha nije pravi vjernik, tako mi Allaha nije pravi vjernik, tako mi Allaha nije pravi vjernik!* Upitaše: *Ko, Allahov Poslaniče?* Reče: *Onaj od čijih ruku nije siguran njegov komšija!*⁷⁶

Jahja ibn Mu'az je u nekoliko svojih pisama saku-pio svojstva pravih vjernika, pa kaže: *Vjernik je stidljiva i neprimjetna osoba, više koristi nego što šteti, istinita jezika, s malo zbora, a s puno truda i rada, i s malo greški u radu. Ne radi što ga se ne tiče. Održava rodbinske veze, poštuje druge i zahvalan je. S Allahom je zadovoljan onda kada mu opskrbu stisne, blag je i pravi drug, čedan i pošten. Ne proklinje, ne psuje, ne mahaniše, ne ogovara, ne prenosi tuđe riječi, ne žuri, ne zavidi, ne oholi se, nije umišljen, ne hlepi za dunjalukom, nema dugu nadu, ne spava mnogo, niti je nemaran, ne pretvara se, nije licemjer, nije škrtica, stalno je nasmijan i vedar. Nije prezren, ne uhodi, voli radi Allaha, i zadovoljan je radi Allaha, i srdi se radi Allaha.*

⁷⁴ El-Mu'minun: 1-11.

⁷⁵ Buhari, 1/56; Muslim, 2/16; Nesai, 8/115; Tirmizi, 9/319; Ibn Madže, br. 66. Rekao je Ibn Hadžer: *Hadisom se aludira na neposjedovanje savršenosti u vjeri nekog čovjeka, kao što se ponekada kaže: taj i taj nije čovjek.*

⁷⁶ Buhari, 10/443; Muslim, 2/17. U Muslimovom predanju stoji: *Neće ući u džennet osoba od čijih neugodnosti i zla nije pošteđen njegov komšija!*

Opskrba mu je takvaluk, a sva briga ahiret. Zikr mu je drug, miljenik Allah, a sav trud mu je radi budućeg svijeta.

Fudajl ibn 'Ijad je rekao: *Vjernik sadi palme, a sve vrijeme strahuje da mu ne urode trnjem, dok licemjer sadi trnje i sve vrijeme očekuje da mu rode hurme!*

Dobro nauči ove stvari brate moj, i preispitaj sebe prije negoli umreš, i slobodno zaplači nad dušom svojom ako pri njoj nađeš neko od svojstava licemjera. Često traži oprosta od Allaha. Sva hvala i zahvala pripadaju samo Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Uvijek su davali prednost djelima ahireta, nad djelima dunjaluka!

Davali su prednost svom uobičajenom jutarnjem učenju zikra nad dunjalučkim poslovima. Davali su prednost noćnom namazu nad toplom posteljom. Ovako su živjele prve generacije muslimana, pa ko osvane a sva mu briga bude dunjaluk, neka zna da je skrenuo s njihova puta!

Uzvišeni Allah kaže:

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ
يُصَلِّيهِمْ مَدْمُومًا مَذْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

Onome ko želi ovaj svijet, Mi mu brzo dajemo ono što hoćemo, i kome hoćemo, ali ćemo mu poslije džehennem pripremiti, u kome će se osramoćen i odbačen peći, a, onaj ko želi onaj svijet i trudi se da ga zasluži, a vjernik je, trud će mu hvale vrijedan biti.⁷⁷

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Kome ahiret bude briga, Allah će učiniti da mu srce bude bogato, učinit će ga pribranim, a dunjaluk će mu dolaziti a da ga i ne traži. A kome dunjaluk bude glavna briga, Allah će mu učiniti srce siromašnim, učinit će ga rastrojenim, a od dunjaluka će imati samo ono što mu bude određeno.⁷⁸*

⁷⁷ El-Isra': 18 i 19.

⁷⁸ Tirmizi, Sunen, 9/288. Albani kaže: *Lanac prenosilaca je inače slab. Međutim, hadis je dobar zbog drugih predaja koje ga pojačavaju.* Pogledaj: Es-Silsile es-sahiha, br. 949.

Malik ibn Dinar je rekao: *Ko dunjaluk bude prosio sebi za životnu saputnicu, vjenčani dar kojeg će mu tražiti je njegova vjera, i neće pristati na brak s njim osim uz to.*

Alija je rekao: *Ahiret nailazi, a dunjaluk odlazi, stoga budite sinovi ahireta, a nikako nemojte biti sinovi dunjaluka. Danas se radi bez svođenja računa, a sutra se svodi račun, bez rada!*

**Ni na jednom sijelu nisu zaboravljali spomenuti
Uzvišenog Allaha i donijeti salavat na Poslanika,
sallallahu alejhi ve sellem.**

Uzvišeni Allah kaže:

... وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ

*Spominjanje Allaha je veće!*⁷⁹

... أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ

*Srca se, doista, kada se Allah spomene, smiruju!*⁸⁰

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Primjer onoga koji spominje svoga Gospodara i onoga koji to ne čini, je poput primjera živog i mrtvog!*⁸¹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Ljudi koji napuste neko sijelo, a ne budu spominjali Allaha na nje-mu, kao da su ustali s magareće mrcine, zbog čega će zažaliti na Sudnjemu danu!*⁸²

Hasan el-Basri kaže: *Allah nam je olakšao riječima:*

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ

⁷⁹ El-Ankebut: 45.

⁸⁰ Er-Ra'd: 28.

⁸¹ Buhari, 11/208; Muslim, 6/68. Muslimova verzija glasi: *Primjer kuće u kojoj se spominje Allah i kuće u kojoj se Allah ne spominje je kao primjer živog i mrtvog!*

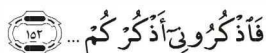
⁸² Ebu Davud, br. 4834; Hakim, 1/492; Ahmed, 2/389; Ebu Nu'ajm, 7/207. Hakim kaže: *Hadis je vjerodostojan, odgovara uslovima Muslima u Sahihu. Međutim, Buhari i Muslim ne bilježe u svojim zbirkama. Zehebi i Albani se slažu s njim. Pogledaj: Es-Sahiha, br. 77.*

*Spominjite vi Mene, spomenut ću i Ja vas!*⁸³

U ajetu nije određeno specifično mjesto spominjanja, jer da su one vezane za određeno mjesto bila bi nam obaveza da na to mjesto idemo i da Ga tamo spominjemo, pa makar to mjesto bilo na udaljenosti od stotinu godina, kao što je slučaj sa pozivom ljudima da dođu kod Ka'be. Njemu pripada svaka hvala i blagodat!

El-Fudajl ibn 'Ijad je govorio: Kada spominjete stvorenja na vašim sijelima spomenite i Allaha Uzvišenog, jer je spominjanje Njega lijek za bolest spominjanja stvorenja!

Ebu-l-Melih kada bi spominjao Uzvišenog Allaha bio bi puno sretan i radostan, pa bi govorio: Radujem se jer tada Uzvišeni Allah spominje mene. Rekao je:

*Spominjite vi Mene, spomenut ću i Ja vas!*⁸⁴

Kada bi hodio putem, pa zaboravio na Uzvišenog Allaha vratio bi se nekoliko koraka unazad pa bi spominjao Uzvišenog Allaha. Govorio je: Volim da sva mjesta pored kojih sam prošao posvjedoče u moju korist na Sudnjemu Danu!

Jahja ibn Mu'az, je rekao: Često svojim srcima spominjite Uzvišenog Allaha jer ona brzo zaboravljaju.

⁸³ El-Bekare: 152.

⁸⁴ El-Bekare: 152.

Bili su mehkog srca i plakali su nad samim sobom, zbog propusta u poštivanju Allahovog prava, a sve iz razloga ne bi li im se Uzvišeni Allah smilovao!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Kada biste znali ono što ja znam, malo biste se smijali, a mnogo plakali.* Ashabi prekriše lica i briznuše u plač!⁸⁵

Alija je rekao: *Dobro znam drugove Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a danas ne vidim ikoga da im može biti nalik! Kada bi osvanuli bili bi blijedi i požutjeli, u očima su izgledali kao neko kome je neko umro. Noć bi provodili u namazu, na nogama ili čelima; kada bi osvanuli klatili bi se poput drveta na povjetarcu; oči su im uvijek bile suzne, ali danas kao da živim među nemarnim ljudima.*

Omer ibn el-Hattab je imao dvije linije na obrazima od plača i suza.

Ibn Abbas je imao zadebljanje ispod očnih kapaka zbog prekomjerna plača i suza.

Ka'b el-Ahbar je rekao: *Da mi jedna suza iz oka poteče, zbog straha od Uzvišenog Allaha draže mi je negoli da udijelim brdo zlata, a da mi srce i dalje bude kruto.*

Alija je rekao: *Obilježje dobrih ljudi je bljedilo lica, suznost očiju, suhost usana zbog nespavanja noći, prekomjerna plača i gladi.*

⁸⁵ Buhari, 11/319; Tirmizi, 9/194.

Smatrali su da im nema spasa na ahiretu zbog premalo ibadeta, a da ne govorimo o zapadanju u grijeh.

Govorili su da je nada da će nam Uzvišeni Allah oprostiti, nešto poznato. Međutim, smatrali su da će biti kažnjeni i za najmanje stvari. Tako su postupali kako bi im polaganje računa na Sudnjemu Danu bilo lahko, jer ko sebi ne svede računa na ovome svijetu dugo će mu se svoditi na Sudnjemu Danu!

Uzvišeni Allah kaže:

*O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek pogleda šta je za sutra pripremio!*⁸⁶

Omer je rekao: Svodite račun sami sebi, prije nego li vam račun bude sveden. Izvagajte dobro svoja djela prije negoli vam djela budu vagana. I pripremite se za Dan velikog stajanja, toga dana ćete vi biti izloženi; najmanja stvar vam neće skrivena biti!

Abdu-r-Rahman ibn Hurmuz el-E'aredž je rekao: Dobro ispitajte svoje mahane, jer će svako od nas sutra biti proživljen sa svojom skupinom; ko se svakom grijehu odadne sa svakom skupinom će biti i proživljen!⁸⁷ Često puta je znao koristiti sam sebe: Glasnik će na Sudnjemu Danu zvati:

⁸⁶ El-Hašr: 18.

⁸⁷ Vjerovatno je ovaj stav temeljio na Allahovim riječima: *Sakupite nevjernike i one koji su njima sličili kao i one kojima su se klanjali mimo Allaha!* - Es-Saffat, 22-23.

O grješnici takvi i takvi, ustanite! – pa ustani i ti o E'aredžu s njima; potom će zvati: O grješnici takvi i takvi, ustanite! – pa ustani i ti o E'aredžu s njima; potom će zvati: O grješnici takvi i takvi, ustanite! – pa ustani i ti o E'aredžu s njima; o E'aredžu, čini mi se da ćeš se u svakoj skupini grješnika naći!

Nepridavanje pažnje izgradnji kuća i tome sličnog, a ako bi neko od njih odlučio praviti sebi kuću zadržao bi se na elementarnim i nužnim stvarima bez ikakva ukrašavanja i rasipanja.

Tako su postupali zbog toga što im skromnost halal imetak i kratka nada nisu omogućavali drugačije.

Rekao je Enes: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je povukao crtu, i rekao: *Ovo je čovjek*. Pored te crte povuče još jednu crtu pa reče: *Ovo je njegov smrtni čas*. Malo podalje povuče još jednu crtu i reče: *Ovo je čovjekova nada*. Rekao je: *Stići će ga ono što mu je bliže*.⁸⁸

Neki čovjek iz prve generacije muslimana prođe pored jednog što je pravio lijepu kuću, pa mu reče:

Zidaš kuću kao da ćeš u njoj vječno živjeti

A kad malo bolje razmisliš u njoj ćeš kratko boraviti.

Hladovina stabla eraka je dovoljna onome

Koga jednog dana čeka odlazak!

Neki pripadnici prvih generacija kudili su siromašne koji prave kuće. Govorili su: *Što potrošiš za gradnju te kuće, neće ti moći biti da stanuješ u njoj*. Jedan je pokudio prijatelja jer je potrošio na gradnju kuće sedamsto dinara. Rekao je: *Da si stanovao u najmu, bilo bi ti dovoljna desetina potrošenog novca!*

Prve generacije ovog ummeta, nisu bile pohlepne za dunjalukom i nisu gajile nadu u dug život!

⁸⁸ Buhari, 11/235.

Bezvrijednost i odbijanje dunjaluka.

Postupali su po riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *Dunjaluk u odnosu na ahiret je isto kao kada neko od vas zamoči prst u more i izvadi ga; nek' pogleda s čime mu se vratio!*⁸⁹

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Kada bi dunjaluk, kod Allaha vrijedio i koliko jedno krilce od mušice, ne bi dozvolio nevjerniku da proguta jednog gutljaja vode s njega.*⁹⁰

Malik ibn Dinar je rekao: *Dobro se čuvajte sihirbaza koji opčarava srca učenih, i odvraća ih od Allaha; taj sihr je dunjaluk! On je gori od sihra Haruta i Maruta, jer je njihov sihr razdvajao čovjeka od njegove žene, dok ovaj sihr razdvaja čovjeka od njegova Gospodara!*

Hasan el-Basri je rekao: *Susreli smo se s ljudima koji su na dunjaluk gledali kao na povjerenu im stvar koju su morali vratiti svome vlasniku, i na koju nisu polagali nikakva prava; zbog toga su i ovaj svijet napustili lahki - s malo imetka pri sebi!*

⁸⁹ Muslim, 18/93; Tirmizi, 9/199; Ibn Madže, 4108.

⁹⁰ Tirmizi, 9/198; Hakim je rekao: *Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Buhari i Muslim nisu ga uvrstili u svoje zbirke. Zehebi je rekao: Međutim, Zekerijjaha su učenjaci proglasili slabim. Albani kaže: Istina je da je hadis vjerodostojan jer ga pojačavaju druge predaje. Pogledaj: Es-Sahiha, br. 943.*

Abdullah ibn Mubarek je rekao: *Dunjaluk je zatvor za vjernika, a zatvorenik je u najvećoj potrebi za strpljenjem i skrivanjem srdžbe. Vjernik nema na dunjaluku stalnog mjesta boravka. Njegovo mjesto boravka je sutra na ahiretu.*⁹¹

Neki su znali reći: *Ako želiš biti u Allahovoj blizini, stavi između tebe i tvojih strasti pregradu od željeza!*

⁹¹ Vjerovatno ima za cilj to da vjernik ne želi dunjaluk i nikada ga nema za cilj. Shodno riječima Uzvišenog: *Taj drugi svijet ćemo dati onima koji ne žele da se na Zemlji ohole i da nered čine, a oni koji se Allaha boje čeka sretan kraj.* - El-Kasas, 83. Uzvišeni Allah je taj koji uzdiže roba Svoga na dunjaluku i na ahiretu, i on je taj koji ima pravo da uživa u svim počastima dunjaluka i ahireta!

Nisu pretjerivali u halalu kada ga dobiju.

Halal je rijedak u svakom vremenu u skladu s ljudima koji ga traže. Briga o zaradi halal dirhema im je bila preča od svega, zbog toga što su oni bili prava ahiretska djeca s jekinom i čvrstim ubjeđenjem, a ahiretska iskrena i čista djela ne mogu doći preko ruku onih koji se hrane haramom i sumnjivim imetkom. Ko se hrani haramom čini harame, a ko se hrani sumnjivim stvarima dešavaju mu se sumnjiva djela. Stvar seže dotle da čovjek koji se hrani haramom sve i da hoće ne može biti pravi rob Allahov. Zbog svega navedenog, Uzvišeni Allah je izjednačio poslanike i ostale vjernike kada je u pitanju jelo halal hrane. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *Allah je dobar, i ne prima osim ono što je dobro. Allah je naredio vjernicima ono što je naredio i poslanicima.* Rekao je:

...كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا...

*Dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite.*⁹²

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ

إِن كُنْتُمْ ءِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

*O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili i budite Allahu zahvalni, ako se samo Njemu klanjate.*⁹³

⁹² El-Mu'minun, 51.

⁹³ El-Bekara, 172.

Potom spomenu čovjeka koji nakon dugog putovanja, sav čupav i prašnjav, ispruži svoje ruke prema nebesima, izgovarajući: Ja rabbi, ja rabbi – a hrana mu je haram, piće mu je haram, odjeća mu je haram, i uhranjen je haramom; kako da mu se na dovu odazove!?⁹⁴

Hranjenje halal imetkom je najbolji pomagač u činjenu dobrih djela, i ono je također uslov za primanje nečije dove.

Junus ibn ʿUbejd je rekao: *Danas je najteže naći halal dirhem; ako bi ga našli, samo bi njime liječili naše bolesne!*

⁹⁴ Muslim, 7/100; Tirmizi, 11/110.

Dobra djela koja su činili smatrali su malim i ništavnim, pa makar bili na ibadetu svih ljudi i džina.

Smatrali su da nijedan djelić Allahovog prava, kojeg polaže kod njih, nisu ispunili niti odužili!

Neki bi znali reći: *Allahovo pravo, je veće od toga da ga stvorenja mogu ispuniti. Allahove blagodati su brojnije od toga da ih mogu pobrojati. Međutim, kaju se jutrom i večerom.*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je znao klanjati noću sve dok mu noge ne bi otekale, pa mu bi rečeno: *Zašto to radiš, kada znaš da su ti svi prijašnji, i svi budući grijesi, oprošteni?* Odgovorio bi: *Zar da ne budem Allahu zahvalan rob!?*⁹⁵

Sabit el-Bennani je znao reći: *Gospodaru moj, ako ikome dozvoliš da klanja namaz u kaburu onda neka to budem ja!*

Udoše neki ljudi kod Džunejda pred njegovu smrt, i zatekoše ga na namazu. Bi mu rečeno: *Zar sada klanjaš namaz?* Reče: *Pa sada mi se zatvaraju stranice djela!*

Prve generacije muslimana su jedva čekale da se smrkne kako bi se osamili sa svojim Gospodarem, a nisu bili raspoloženi zbog dana kad bi nastupio zbog bojazni od ljudi da ih ne ometu od ibadeta. Dosegli su vrhunac što se ibadeta tiče, toliko da ako bi se reklo nekome od njih: Sudnji dan nastupa sutra, ne bi znali koje dobro djelo da dodaju sebi!

⁹⁵ Buhari, 3/14; Muslim, 17/162; Tirmizi, 2/204; Nesai, 3/219.

Muhammed ibn Ebu 'Umejre, a bio je jedan od ashaba je rekao: *Da čovjek, od trenutka kada je rođen pa sve do trenutka svoje smrti, bude na sedždi i pokornosti Allahu, smatrao bi da je to malo, volio bi da je bilo više kada ugleda sve te nagrade i sevabe koji ga čekaju na ahiretu.*⁹⁶

⁹⁶ Ahmed, Musned Ez-Zevaid, 4/185; Ibn Mubarek, Ez-Zuhd, str. 12. Albani kaže: *Lanac prenosilaca je dobar...* Pogledaj: Es-Silsile es-sahiha, 447.

Bojazan od loših i kvarnih riječi ili priča, usko vezane za znanje i dobra djela, kao i onda kada je u pitanju upućivanje ummeta dobru dunjaluka i ahireta.

Nisu se voljeli isticati ni u jednom pitanju u vezi s dunjalukom, a isto tako nisu voljeli baviti se izdavanjem fetvi, jer je muftija taj koji se postavlja između Allaha i Njegovih robova!

Uzvišeni Allah kaže:

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

I ne govorite neistine jezicima svojim: Ovo je dopušteno, a ovo je zabranjeno - da biste tako o Allahu neistine iznosili. Oni koji o Allahu govore neistine – neće uspjeti.⁹⁷

Abdu-r-Rahman ibn Ebu Lejla kaže: *Zatekao sam sto dvadeset ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nijedan od njih se nije laćao navođenja hadisa a da nije poželio da ga njegov brat zamijeni u spominjanju hadisa, niti su se laćali izdavanja fetvi/pravnih rješenja, a da nije poželio da ga njegov brat zamijeni u izdavanju fetvi!*

El-Fudajl ibn 'Ijad je rekao: *Lakše mi je i draže dijeliti ljudima zlatne dinare negoli da im dijelim hadise!*

Ljudi zatražiše od Su'ľana ibn 'Ujejne da im sjedne predavati im hadise, što on glatko odbi i reče:

⁹⁷ En-Nahl: 116.

Niti sam ja kvalificiran da prenosim hadise, niti ste vi kvalificirani da ih slušate! Primjer moj i vaš je kao u izreci: Obrukaše se pa se dogovoriše!

Ebu Muslim el-Havelani je rekao: *Svijet živi od znanja velikog broja ljudi, dok sami oni propadoše zbog lične umišljenosti i licemjernog pokazivanja sebe svijetu!*

Ebu Hazim je rekao: *Ulema našega vremena se zadovolji pričom, a zapostaviše rad i djela, dok je ulema ranije samo radila, a gotovo da nikada nije pričala! Potom uslijediše generacije koje radiše, a i pričaše, a potom nastupiše generacije koje samo pričaše a ništa ne radiše. Doći će vrijeme kada ulema neće ništa raditi, a niti će šta pričati!*

Abdu-r-Rahman el-Sulemi je rekao: *Zatekli smo ljude koji su Kur'an učili deset po deset ajeta. Ne bi prelazili na novih deset ajeta sve dok prvih deset ajeta ne bi u praksu sproveli!*

Ša'abiju bi jednom rečeno: *Daj nam fetvu, o alime – pa reče: Nemojte me nazivati 'alimom!' 'Alim je osoba čiji se zglobovi rastakaju zbog straha od Allaha!*

Sufjan es-Sevri je rekao: *Koga rasplače njegovo znanje ta osoba je 'alim!*

Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا بُتِلَ عَلَيْهِمْ يَخْرُونِ لِلَّذِيقَانِ سُجَّدًا

Oni kojima je, još prije objavljivanja njegova, dato znanje, padaju licem na tle kad im se on čita.⁹⁸

... إِذَا بُتِلَ عَلَيْهِمْ ءَايَتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

⁹⁸ El-Isra': 107.

Kada bi im se ajeti Milostivog čitali, oni bi licem na tle padali i plakali.⁹⁹

Dobro se pogledaj moj brate, i razmisli da li si dao prava svom znanju i svojim djelima kao što su to pravo oduživali oni prije tebe ili ne želiš ići njihovim stopama? Traži oprost od Allaha jutrom i večerom!

⁹⁹ Merjem: 58.

Raspitivali su se o stanju svojih drugova i prijatelja.

To su radili kako bi ih pomogli u hrani ili odjeći ili novcu ili vraćanju dugova ili podnošenju briga. Ova osobina je unikatna u našem vaktu. Ljudi se danas ponašaju suprotno navedenom svojstvu. Danas će prijatelj odgovoriti prijatelju na pitanje: Kako si – riječima: Dobro – krijući u sebi muku svoju zbog toga što zna da je ono *kako si* poteklo iz prazna srca, i da je ono *kako si* postala samo jedna uobičajena riječ koja ne daje ikakva ploda, što svi možemo primijetiti. Puno je ljudi koji kažu svom poznaniku *kako si*, a i ne čeka odgovora na svoje pitanje; niti pitalac čeka odgovora, a niti se upitani mnogo trudi da dà odgovor na postavljeno pitanje!?

Neki su znali reći: *Ako neko od vas nije čvrsto odlučio da pomogne svome bratu ili da mu podnese brige ili da mu prouči dovu – neka mu ne govori: „Kako si?“. To će se tada smatrati licemjerstvom!*

Pripadnici prvih generacija bi se međusobno raspitivali za stanje kako bi podsjetili nemarnog na to da treba biti zahvalan Allahu – što je bio veliki hajr kako za njih tako i za njega.

Ebu Bekru es-Siddiku bi rečeno: *Kako si osvanuo?* Reče: *Osvanuo sam kao ponizni rob veličanstvenog Gospodara; osvanuo sam pod njegovim naredbama!*

Imamu Šafiji bi rečeno: *Kako si osvanuo?* Reče: *Osvanuo sam jedući nafaku koju mi je Gospodar dao, a nisam mu zahvalan na njoj!*

Maliku ibn Dinaru bi rečeno: *Kako si osvanuo?* Reče: *Osvanuo sam u godinama koje kraćaju, s grijesima koji se množe!*

Budna pozornost i pripravnost kada je borba protivu Iblisa bila u pitanju, uz maksimalni napor i trud na otkrivanju njegovih spletki i zamki.

Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ

لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

*Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici vatre!*¹⁰⁰

Ovu vrstu ahlaka su mnogi ljudi smetnuli sa uma. Isto kao što Iblis nikako nas ne smeće sa uma, isto tako ne smijemo ni mi njega smetnuti sa uma! Iblis je neprestano u zasjedi, i jedva čeka da čovjek učini nešto s čime će zaslužiti Allahovu srdžbu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Iblis je postavio svoje prijestolje na moru, odakle šalje svoje vojske i izvidnice. Najboljeg čina kod njega je onaj koji je najgori po ljude!*¹⁰¹

El-Fudajl ibn 'Ijad je rekao: *Kada Iblis iznudi od čovjeka jednu od sljedeće tri stvari, kaže: Od njega ne tražim ništa više: samoumišljenost, da svoja djela smatra velikim i da zaboravi na svoje grijehe.*

Vehb ibn Munebbih je rekao: *Nemoj slučajno da vam se desi to da ste neprijatelji šejtanovi u javnosti, a da ste mu pokorni kad ste sami. Onaj ko omrkne s grijehom, njegov šejtan je te noći jako veseo.*

¹⁰⁰ Fatir: 6.

¹⁰¹ Muslim, br. 2813; Begavi, Šerhu-s-sunne, 14/410.

Dobro se pripazi i čuvaj moj brate, i nemoj da ti se desi da umisliš da te je šejtan napustio zbog toga što si se ibadeta latio, već dobro razmotri svoje stanje, i dobro se preispitaj, vidjet ćeš da Iblis na tebi već nešto radi; traži oprosta od svoga Gospodara.

Od Hasana se bilježi sljedeće: *Kada te šejtan vidi da si ustrajan u ibadetu i pokornosti Allahu stalno će te kontrolirati i tražiti, pa ako primijeti da si čvrst u ibadetu pada u očaj po pitanju tebe i napušta te, a ako te primijeti da nisi čvrst i ustrajan u ibadetu, poželjet će te zavesti!*

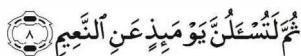
**Smatrali su da nisu odali ni dio zahvalnosti
Uzvišenom Allahu jer su shvatali da je svaka
zahvalnost još jedna Allahova blagodat ukazana
njima. Njegove blagodati su stalne, a niko nije
zahvalio dovoljno.**

Bekr ibn Abdullah el-Muzeni je rekao: *Niko neće izgovoriti hvala Allahu, a da nije obavezan opet se zahvaliti Allahu zbog toga!*

Vehb ibn Munebbih je rekao: *Ako je tvoje zahvaljivanje Allahu samo jedan od Njegovih blagodati i darova prema tebi, onda prava zahvalnost zapravo i ne postoji. Zahvalnost će se ogledati u tome da priznaš da je Allah blagodaran prema tebi, i da Ga sve hvale ne mogu nahvaliti!*

Sehl el-Tusturijj je rekao: *Allahu ćeš se zahvaliti tako što nećeš grijешiti prema Njemu služeći se Njegovim blagodatima prema tebi, jer su i tvoji udovi Njegove blagodati prema tebi, tako da se ne smiješ služiti njima u nepokornosti i grijehu prema Njemu!*

Mudžahid i Mekhul su komentirali Allahove riječi:

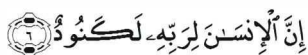
*Zatim ćete toga dana za sladak život biti pitani sigurno!*¹⁰²

riječima: *U pitanju je hladno piće koje ste pili, hladovina kuća u kojima ste boravili, sitost vašega stomaka, sklad i ljepota vašeg stvaranja i užitak sna kojeg ste imali!*

¹⁰² Et-Tekasur: 8.

Kada bi pored Sufjana es-Sevrija prošao policajac pao bi Allahu na sedždu i rekao: *Hvala Allahu što me nije učinio ni policajcem ni poreznikom!* Potom bi se obratio učenicima: *Pored vas prolaze ljudi u iskušenju koji će biti zbog toga od Allaha nagrađeni, a vi tražite da vas Allah sačuva tog iskušenja. Međutim, prolaze pored vas ovi nasilnici iskušani grijehom, a vi ne molite Allaha da vas sačuva.*

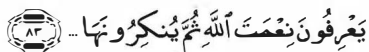
Hasan el-Basri je komentirao riječi f zvišenog Allaha:

Čovjek je, zaista, prema Gospodaru svome nezahvalan!¹⁰³

riječima: Nesreće i zlo pamti, a blagodati i dobro zaboravlja!

Avn ibn Abdullah je tumačio Allahove riječi:

Oni priznaju da je u pitanju blagodat od Allaha, pa je poslije poriču!¹⁰⁴

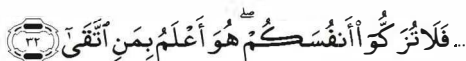
sljedećim riječima: *Ljudi vide da su blagodati od Allaha, ali ih pripisuju Njegovim stvorenjima, zaboravljajući na Allaha i govoreći: Da ne bi tog i tog ne bi nam stiglo to i to!?*

¹⁰³ El-'Adijat: 6.

¹⁰⁴ En--Nahl: 83.

Budnost i pozornost kada je u pitanju bio bogobojaznost, nikada za sebe nisu tvrdili da su bogobojazni.

Uzvišeni Allah kaže:

*Ne hvališite bezgrješnošću svojom, On dobro zna onoga koji se grijeha kloni.*¹⁰⁵

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Bogobojaznost je ovdje. Pokazao je rukom na prsa!*¹⁰⁶

Omer ibn Abdu-l-Aziz je rekao: *Niko neće dosegnuti stepen bogobojaznosti sve dok ne odstrani od sebe riječi ili djela zbog kojih bi se sramio na dunjaluku ili ahiretu.*

Neki čovjek zapita Omera ibn Abdu-l-Aziza: *Kada će čovjek biti na vrhuncu bogobojaznosti?* Odgovori: *Kada sve ono što mu je u prsima stavi na jedan pladanj, pa s time ode u čaršiju i prošeta međ' svijet, ne zastidjevši se ni od čega što je na tom pladnju!*

Omer ibn Abdu-l-Aziz je često znao reći: *Znak bogobojazne osobe, je taj da se usteže od govora kao što se hadžija usteže od grijeha za vrijeme izvršenja obreda hadždža. Bogobojazna osoba mora poznavati propise, jer ako nije učena i ne poznaje propise ispast će iz bogobojaznosti odakle se i ne nada!*

Ebu ed-Derda je rekao: *Da se čovjek boji Allaha po pitanju jedne praške, to je vrhunac bogobojaznosti!*

¹⁰⁵ En-Nedžm: 32.

¹⁰⁶ Muslim, 16/120, 121; Tirmizi, 8/115; Ahmed, 2/277.

Ebu Hurejre je bio upitan o bogobožnosti, pa je rekao: *To je trnovit put; onaj ko hodi njime bit će u potrebi za velikim strpljenjem!*

Sufjan es-Sevri je rekao: *Susreli smo se s ljudima koji su voljeli da im neko kaže: Boj se Allaha!, a danas ljudima nije drago.*

Neki čovjek reče El-Fudajlu ibn 'Ijadu: *Koje mjesto bi mi preporučio da u njemu živim?* Reče: *Nema krvne veze između tebe i nekog mjesta! Najbolje mjesto za življenje je ono koje te najviše vodi bogobožnosti.*

Provjeri sebe, brate moj, i to da li se bojiš Allaha kao što su Ga se bojali oni, ili si daleko od njih? Traži oprost od Allaha i neka Mu je jedino hvala, Gospodaru svih svjetova.

Pokrivanje mahana muslimana, i strog samoobračun u ostavljanju zabranjenog.

Nije im bilo drago da se ičija mahana čuje. Sebe su kontrolirali u priči, postupcima, hrani i piću. Svoje tijelo su čuvali od zapadanja u ono što je Allah zabranio, a pogotovo jezik, stomak, svoj polni organ i oko!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Čuvaj se harama bit ćeš najbogobojazniji; budi zadovoljan s onim što ti je Allah dao bit ćeš najbogatiji. Čini dobročinstvo prema svome komšiji bit ćeš vjernik. Želi ljudima ono što želiš samome sebi bit ćeš musliman. Nemoj se mnogo smijati, jer prekomjerni smijeh umrtvljava srce!*¹⁰⁷

Junus ibn ʿUbejd je rekao: *Suština bogobojaznosti leži u pošteđenosti od sumnjivih stvari, i svođenju računa sebi sa svakim učinjenim korakom. Onaj ko nije takav, nije bogobojazan!*

Neki su znali reći: *Nemoj se libiti bogobojaznosti u sitnicama, jer je takvo postupanje samo jedna merdevina koja nas vodi libljenju od bogobojaznosti u krupnim stvarima.*

Ed-Dahhak je rekao: *Susreli smo se sa ljudima koji su studirali bogobojaznost, pa su čak i putovali radi toga po tri i više mjeseca. Danas susrećemo ljude koji ne tražaju za bogobojaznošću, niti rade po njoj ako budu opomenuti na nju!?*

¹⁰⁷ Tirmizi, 9/183; Ahmed, 2/310; Ibn Madže, br. 4217. Albani ovu predaju ocjenjuje kao dobru.

Prijašnje generacije muslimana, ako bi nekome od njih negdje ispao dinar iz džepa, povratio bi se za njega da ga potraži, ali, kada bi ga našao ne bi ga uzeo jer se bojao da taj dinar nije tuđi dinar, a da je njegov dinar već neko uzeo!?

Ljupkost, smirenost, i poštovanje sa vrlo malo priče zbog toga što su bili čistog uma, ali i sa mnogo iskustva kada su ljudi njihova vakta bili u pitanju.

Alija je rekao: Čovjek raste do dvadeset i druge godine, a razum mu sazrijeva do dvadeset i osme godine. Sve nakon toga je iskustvo.

Katade je rekao: Tri su vrste ljudi: čovjek, pola čovjeka i nečovjek. Čovjek je ona osoba koja ima razum i mišljenje od koristi. Pola čovjeka je onaj koji se konsultuje s pametnim ljudima i radi onako kao mu oni kažu, dok je nečovjek onaj koji niti ima razuma, niti ima zdrava mišljenja, niti se konsultuje i sa kim.

Sufjan ibn 'fj je rekao: Životinja je u potrebi za povikom, žena je u potrebi za mužem, dok je čovjek u potrebi za konsultacijom s učenim ljudima.

Vehb ibn Munebbih je rekao: Ko govori da je pame-tan, a nije mu sva briga ahiret, ta osoba je lažov!

Dobro upamti sve ovo brate moj, i slijedi stope prvih generacija odmorit ćeš se. Hvala pripada Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Puno su šutjeli, a govorili su mudro, kako bi olakšali učenicima.

Neki su znali reći: *Mudrost se rađa i proizlazi iz pokajanja zbog grijeha, pripreme za smrt, praznoće stomaka i druženjem s pobožnim ljudima na dunjaluku.*

Govorili su: *Strogo se drži mudrosti, jer je mudrost ta koja siromašne ljude čini kraljevima!*

Imam Šafija je rekao: *Najmanjeg rahatluka na ovo-me svijetu imaju zavidni ljudi.*

Ebu Mu'avija el-Esved je rekao: *Ko od Allaha traži veliko dobro, nemoj da spava ni noću ni danju!*

Također je rekao: *Ko bude tražio dobro u prokletniku, neka se ljuti samo na sebe kada ga ponizi.*

Imam Šafija kaže: *Ko ti prenosi tuđe riječi prenositi će i tvoje riječi drugima; ko nosi tebi nositi će i od tebe! Ko govori lijepo o tebi onda kada mu potrebama udovoljiš, govorit će ružno o tebi onda kada ga naljutiš.*

Ebu Umame kaže: *Od koga nisi vidio dobra za života, ne plači za njim kada umre.*

Abdullah ibn Mes'ud kaže: *Poniznost uzdiže, oholost ponižava. Ko traži vlast, ona bježi od njega, a ko bježi od nje, ona ide za njim.*

El-Fudajl ibn 'Ijad kaže: *Ko mnogo kori, malo drugova ima.*

Jahja ibn Mu'az kaže: *Ko je blag bit će prvi među drugovima svojim, a ko je ljutit utopio se u more propasti.*

Zapamti sve ovo brate moj, i dobro očisti nutrinu svoju od ljubavi prema dunjaluku i njegovim šehevati-ma. Često spominji svoga Gospodara, jer kada očistiš nutrinu svoju Allah će dati da iz tebe provre mudrost, pa možeš postati i mudracem svoga vakta!

Mnogo posta, a malo priče, što je osobenost učenjaka-radnika.

Muhammed el-Rahibi je rekao: *Ko u svoj stomak unese višak hrane, preko jezika će mu izlaziti višak priče.*

Ibrahim el-Neha'i je rekao: *Ko malo bolje promisli primijetiti će da su najcjenjenije i najpoštovanije osobe jednog sijela one koje najviše šute; šutnja je ukras za učenog, a pokrivač za neukog!*

Ma'aruf el-Kerhi je rekao: *Bespotreban govor znak je gubljenja Allahove podrške.*

Ebu Bekr es-Siddik je nekoliko godina držao kamenčić u ustima. Radio je to da se navikne na malo govora. Kamenčić bi vadio samo zbog jela ili namaza, a sve to je činio iz straha i bojazni da se ne bi upustio u priču o onome što ga se ne tiče. Kada mu je došla smrt, uhvatio se za jezik i rekao: *Ovo će me odvesti u propast.*

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Od ljepote islama nekog čovjeka je da se prođe onoga što ga se ne tiče.*¹⁰⁸

Šukaj ibn Matih el-Asbehi je rekao: *Ko mnogo govori, mnogo i griješi.*

¹⁰⁸ Ibn Madže, br. 3976; Tirmizi, 9/196. Albani ga ocjenjuje kao vjerodostojan.

Nisu dozvoljavali ogovaranje ljudi u njihovom prisustvu, kako njihova sijela ne bi postajala sijelima grijeha.

Možda neće morati davati nijedno svoje dobro djelo zbog ogovaranja na Sudnjem danu. Neki od njih su radili zasebna dobra djela kako bi imali šta dati, oni-ma kojima su u hakk ušli po pitanju imetka ili časti, na Sudnjemu danu.

Uzvišeni Allah kaže:

... وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ

مَيْتًا فَكِرْهُتُمْوهُ ۖ

*I nemojte ogovarati jedni druge; zar je nekome od vas drago da jede meso svoga umrlog brata, a što vam je mrsko!*¹⁰⁹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Znate li što je gibet?* Rekoše: *Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju!* Reče: *Da spominješ svoga brata po onome što mu nije drago!* Bi rečeno: *Allahov Poslaniče, a ako pri mom bratu bude ono o čemu govorim?* Reče: *Ako ima pri njemu ono o čemu govoriš – onda si ga ogibetio, a ako pri njemu ne bude imalo ono o čemu govoriš – onda si ga potvorio.*¹¹⁰

Sufjan es-Sevri je rekao: *Svoga brata spominji u odsustvu samo onako kako voliš da i on tebe spominje u odsustvu.*

¹⁰⁹ El-Hudžurat: 12.

¹¹⁰ Ebu Davud, br. 4853; Tirmizi, 8/120. Sličan hadis bilježi i imam Muslim, 16/142, kao i imam Darimi 2/299.

Malik ibn Dinar kaže: *Dosta je nekome grijeha to što nije dobar čovjek, a kamoli kada se na sijelima i posjedcima upusti u gibet i ogovaranje dobrih ljudi.*

Muhammed ibn Sirin je rekao: *Od zabranjenog govora koji spada u gibet su i riječi pojedinaca: Ta i ta osoba je učenija od te i te osobe, zbog toga što te riječi nisu drage osobi koja je manje učenija, a znamo da je definicija gibeta sljedeća: Da neko spominje svoga brata po onome što njemu nije drago!*

Uvijek imaj na umu ove stvari, brate moj, i provjeri jesi li spašen od zapadanja u ovo blato – kako bi se mogao na tome Allahu zahvaliti, ili si već upao u njega – pa da oprosta sebi od Allaha potražiš!

Nisu imali vesvese i šejtanska došaptavanja, prilikom uzimanju abdesta ili prilikom obavljanju namaza, a niti pri ostalim ibadetima.

Bili su na vrhuncu bogobojažnosti, ali i pored toga šejtanskoj vesvesi nije bilo mjesta u njihovim dušama. Vesvesa je od šejtana, i plod je tame nečijeg srca. Srce je tamno zbog tmine loših djela, dok je razlog tame loših djela jelo haram imetka i imanje sumnji i raznih vrsta šubuhata u sebi. Ko se postara da se hrani halal imetkom šejtan nikako nije u mogućnosti takvoj osobi prići. Pojedinci se hrane imetkom zulumčara i reketaša, i nadaju se prisutnosti Allahovoj i skrušenosti u svojim ibadetima – ali svega toga nema!

Primijetiti ćeš da neko od njih nailazi na poteškoće i zamor, a neki malo i poskoče u vazduh, prilikom donošenja nijjeta za namaz, pa ćeš čuti riječi: „Allahu ek-ek-ek ber-ber-ber..“ – za šta je velik broj učenjaka rekao da takve riječi čine namaz ništavnim, i da to nije propisani zikr! Ako nekome od njih kažeš uzmi abdest onako kako ga je uzimao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, možda neće pristati na to, i smatrat će neispravnim takvo postupanje!? Molimo Allaha da nas sačuva ovakve otvorene zablude i potvore. U pitanju su samo šejtanske vesvese, dok je islam čist od svega toga, a također i iman! Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Čuvali su povjerene im tajne i ne bi prenosili drugima ono što bi eventualno čuli u vezi s njima.

Govorili su: *Srca slobodnih ljudi su mezarja tajni.* Nemimet je prenošenje tuđih riječi radi nastajanja fesa-da i zla nebitno da li ima štetu od toga onaj kome se pre-nose te riječi ili onaj od koga se prenose riječi ili možda pak treća strana!

Neki smatraju da je nemimet otkrivanje onoga što je nekom mrsko da se otkrije.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Neće ući u džennet osoba koja se bavi prenošenjem tuđih riječi.*¹¹¹

Rečeno je da ajet:

*I žena njegova koja spletkari.*¹¹²

znači da se bavila nemimetom i prenošenjem tuđih riječi.

Jahja ibn Ebu Kesir je rekao: *Osoba koja se bavi nemimetom je gora od osobe koja se bavi sihrom, mada to ljudi ne osjećaju. Osoba koja prenosi tuđe riječi, u jednom trenutku napravi ono što sihirbaz nije u stanju učiniti za mjesec dana. Nemimet prouzrokuje prolijevanje krvi, uništavanje imetka, nastanak velikih fitni i smutnji, ljude izgoni iz njihovih zemalja itd.*

¹¹¹ Buhari, 10/472; Muslim; 2/113; Tirmizi, 8/182; Ebu Davud, 13/219.

¹¹² El-Mesed: 4.

Halid ibn Safvan je rekao: *Neka vam je omražen nemmam pa makar i istinu zborio! Nemimet je prenošenje, a prihvatanje nemimeta je dozvola, tako da je prihvatanje nemimeta gore od njega!*

Dobro upamti ovo, brate moj, i čuvaj se strogo od odavanja tajni svoje braće ili pak prenošenja njihova govora. Hvala pripada samo Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Bavili su se svojim mahanama a nikako tuđim; tuđe mahane su pokušavali maksimalno skrivati.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Hoćete li da vas obavijestim o najgorim ljudima među vama? Reče: Oni koji hode s nemimetom, koji razdvajaju prijatelje i koji poštene ljude u muku zamotavaju.*¹¹³

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Ko skrije mahanu brata muslimana, Allah će skriti njegove mahane na dunjaluku i ahiretu.*¹¹⁴

Neki su znali reći: *Neki dobro znaju svoje mahane ali i pored njih vole sebe, dok svoga brata muslimana prezire samo zbog sumnji koje prema njemu ima; pa gdje li je razum ljudima!?*

Bilježi se da je Isa Merjemin sin, alejhi selam, rekao: *Nemojte gledati u grijehе ljudi kao da ste vi Gospodari. Gledajte u vaše mahane zato što ste vi robovi. Ljudi se dijele na dvije skupine: na iskušane i pošteđene. Smilujte se onima koji su na kušnju stavljeni, a Allahu zahvaljajte na zdravlju i poštediti.*

Vođa vjernika, Omer ibn el-Hattab, je rekao: *Neka se Allah smiluje onome ko meni pokloni moje mahane!*

Ša'abi je rekao: *Ko bude istraživao mahane svojim prijateljima, ostat će bez prijatelja.*

¹¹³ Ahmed, 4/227, 6/459; Bejhеki, Šu'abu-l-iman. Rekao je Hejsemi: *U lancu prenosilaca nalazi se Šehr ibn Havšeb, mnogi su rekli da je pouzdan, a ostali prenosioци su, prema jednom lancu prenosilaca, zastupljeni u Sahihu.* - Medžmea'-z-zevaid, 8/93.

¹¹⁴ Muslim, 17/21; Ebu Davud, 13/229.

Čuvaj svoj jezik, brate moj, jer ko zadire u nutrine ljudi – ljudi će prodrijeti u njegovu nutrinu. Nikad ne zaboravi sebe onda kada vidiš neki grijeh ili mahanu kod svoga brata muslimana. Obaveza ti je da se tada podsjetiš na svoje grijehe i mahane, zato što je zemlja od koje smo stvoreni jedna. Sve što je mogao učiniti on možeš učiniti i ti.

Blagodarnost, darežljivost, dijeljenje imetka i pomaganje braće bilo da su na putu ili kod kuće, čime se dolazi do potpomaganja u vjeri koji je jedan od traženih i željenih ciljeva.

Abdullah ibn Omer bi uslovio onoga koji želi s njime poći negdje na put time da je Abdullah taj koji će snositi troškove puta.

Abdullah ibn Mes'ud je bio upitan: *Ko je pametan čovjek?* Rekao je: *Onaj koji svoj imetak drži tamo gdje ga ne mogu pojesti crvi, a niti ga mogu pronaći lopovi, na nebu.*

Abdullah ibn Dža'fer je bio pozvan na jedno svadbeno veselje, ali nije mogao prisustvovati iz opravdanih razloga. Gazdi svadbenog veselja je poslao pet stotina dinara, i izvinuo mu se zamolivši ga da mu halali zbog toga što nije mogao doći!

Sa'd ibn 'Ubad je govorio: *Allahu moj, daruj mi imetak da ga dijelim, jer ima djela koja se ne mogu raditi bez imetka.* Rekao je u stihovima:

Ponekad želi uraditi djela.

Ali ne mogu jer nemam imetka.

Ne mogu dozvoliti da budem škrt.

A imetka nemam da uradim što želim.

Nauči se ovome brate moj, i strogo se čuvaj toga da ispoljavaš svojom vanjštinom dobro, a da kontri-raš ahlakom onih koji su bili poznati po blagodarnosti, darežljivosti, dijeljenju imetka i pomaganju. Dijelili su silni imetak, a sebe nisu smatrali boljim od ostalih.

Znali bi da svoje odijelo podijele na dvoje kako bi svome bratu dali jednu polovinu.

Kada bi im došao čovjek da im nešto potraži, rekli bi: *Merhaba i neka je dobrodošao onaj koji će da nam džabe ponese opskrbu na ahiret, i koji će da nam olakša u onome što nas odbija i zauzima od ibadeta i robovanja našem Gospodaru Uzvišenom.*

Kada bi njihovom bratu umro sluga odmah bi mu poslali drugog umjesto njega, što bi on puna srca i šutke primio, ali i pored toga ne bi smatrali sebe boljim od ostalih.

Kada bi čuli da neki njihov brat ima dugova vratili bi mu sve dugove a da se ne konsultiraju sa njime u vezi s tim, a kada bi dužnik čuo za to šutnjom bi sve popratio, kao da ga je on sam vratio, jer je znao da su to uradili drage duše.

Voljeli su da naprave prigodno iznenađenje svojoj braći, i voljeli su da se s njima sretnu radosna lica, i da jedni drugima sreću i veselje unesu u srce.

Muslimanska braća su im bila preča od samih sebe. Nisu se zadržavali samo na tome da oni to i zaslužuju, već bi govorili: Ako naš brat nije u stanju učiniti dobro djelo, mi smo onda u stanju to učiniti!

Muhammed ibn el-Hanifije je rekao: *Osoba koja radi dobra djela ne posrće, ali i ako posrne, ne polomi se.*

El-Fudajl ibn 'Ijad je rekao: *Ne smatram zajam dobrim djelom, zbog toga što se zajam vraća onome ko ga je dao. Dobro djelo je halaliti ljudima ono što traže od tebe na dunjaluku i ahiretu.*

Neki bi znali reći: *Nestalo je dobrih djela, a ostala je samo trgovina; čovjek svome bratu daje nešto samo zbog toga da on njemu kasnije dâ to isto!?*

Abdullah ibn 'Abbas kaže: *Dobro djelo neće biti potpuno ako se ne ispune sljedeći uslovi: da bude brzo učinjeno, da bude sitno u očima onoga koji ga je učinio i da bude skriveno od ljudi!*

Dža'fer ibn Muhammed je rekao: *Loš li je brat onaj čiji novčanik, u njegovoj odsutnosti, ne smije otvoriti njegov brat i da uzme onoliko koliko mu je potrebno bez njegova izuna.*

Neki ne bi postupali tako ne zbog toga što su smatrali svoga brata cicijom i sebičnjakom, već što su znali da sami oni ne bi mogli takvo što podnijeti!

Ibrahim ibn Edhem je rekao: *Susreli smo se sa ljudima koji su smatrali da njihov brat polaže ista prava na njihovu imovinu koliko i oni, izuzev onda ako su bili u većoj potrebi za tim imetkom od njega.*

Neki čovjek reče Evs ibn Haridži: *Došao sam ti zbog jedne sitne stvari.* Evs reče: *Onda za tu sitnu stvar idi i traži sitnog čovjeka.*

Dobro upamti ove stvari brate moj, i dobro preispitaj sebe, da li hodiš stopama plemenitih selefa u onome što čitaš i čuješ ili njihov put ne slijediš! Nemoj da ti se desi da umisliš da si jedan od dobrih, a nisi jedan od njih!!!

Dočekivanje gosta uz lični hizmet i služenje izuzev u šeri'atski opravdanim situacijama, gdje i nakon toga ne bi smatrali da su se prema gostu odužili onako kako je trebalo hranom i hizmetom, zbog toga što je sami gost imao toliko povjerenja i lijepog mišljenja prema njima da je odlučio da odsjedne kod njih.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan, neka dobro počasti svoga gosta!*¹¹⁵

Ebu Šurejh kaže: Očima svojim sam gledao, i ušima svojim sam slušao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: *Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan, neka počasti svoga gosta džā'izom!* Rekoše: *Šta je to džā'iza?* Reče: *Dan i noć, a gošćenje traje tri dana. Sve preko toga je sadaka.*¹¹⁶

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Gošćenje traje tri dana, dok je džā'iza gosta dan i noć. Sve što se utroši na gosta preko toga je sadaka, a gostu nije dozvoljeno da preko toga ostaje kako ne bi u grijeh poveo domaćina.* Rekoše: *Allahov Poslaniče, kako će ga u grijeh odvesti?*

¹¹⁵ Buhari, 10/532; Muslim, 2/18; Ebu Davud, br. 5132; Ibn Madže, br. 3971.

¹¹⁶ Buhari, 10/531; Muslim, 12/31; Ebu Davud, br. 3730; Tirmizi, 8/145; Malik, 2/929.

Reče: *Gost će ostati kod njega, a gazda neće biti u stanju tj. neće imati s čime da ga hrani.*¹¹⁷

Enes ibn Malik je rekao: *Zekat na kuću je da se u njoj napravi musafirska soba.*

¹¹⁷ Muslim, 12/31. Rekao je Nevevi: *Ulema kaže da hadis znači da gosta treba posebno počastiti i prema njemu blagodaran biti prvi dan i noć. Drugi i treći dan treba iznijeti šta ima, što uobičajeno jede njegova porodica. Poslije tri dana ugošćavanje je dobro djelo, sadaka, koju može uraditi a i ne mora.*

Ne bi se odazivali na poziv onima čija je hrana stečena haram imetkom, ili ako su na izvjesno slavlje pozvani samo bogataši bez siromaha ili ako na izvjesnom slavlju ima grijeha. Nisu bili pohlepni za tuđim haram imetkom.

Ebu Mes'ud el-Bedri se nije odazivao na veselje izuzev ako je znao da na njemu neće biti onoga što je Allah zabranio.

Ebu Ejjub el-Ensari kada bi bio pozvan na svadbeno veselje, pa u kući vidi zavjese na zidovima, napustio bi to slavlje, rekavši: *Kuće ne zastiru tako osim carevi i silnici, a kod takvih mi ne jedemo hranu.*

Neki su govorili: *Nestao je sunnet svadbenog veselja: ranije bi se napunile posude hranom i s njima bi se došlo u džamiju pa bi jeo ko bi bio prisutan, bogat i siromahan, ugledni i manje ugledni... A ako bi domaćin svadbe pozvao samo bogataše na večeru ne bi mu se ljudi odazvali, i rekli bi: To je najgora hrana.*

Sve što bi prelazilo njihove potrebe su dijelili kao sadaku, bilo noću ili danju, bilo tajno ili javno.

Ako ne bi našli kod sebe hrane ili novca za dijeljenje onda bi dijelili sadaku na taj način što bi ostali svijet poštediti svoga zla, i podnosili su uvrede ljudi.

Uzvišeni Allah kaže:

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

Oni koji udjeljuju imetke svoje i noću i danju, i tajno i javno, dobit će nagradu od Gospodara svoga; i ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati.¹¹⁸

لَن تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ﴿٢٧٥﴾

Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne budete udijelili dio od onoga što vam je najdraže.¹¹⁹

Abdu-l-Aziz ibn Umejr je rekao: *Namaz te vodi do pola puta, a post te vodi do vrata Vladara. Sadaka je ta koja te uvodi kod Njega.*

Na drugom mjestu se bilježi da je rekao: *Imetak nam je dat radi njegova dijeljenja.*

Pored dijeljenja imetka imali su još jednu osobinu a ona je vedrina i osmijeh u lice osobe kojoj daju imetak uz lijepo mišljenje prema njemu tj. da nije tražio pomoć osim zbog toga što mu je stvarno trebala.

¹¹⁸ El-Bekare: 274.

¹¹⁹ Alu Imran: 92.

Sufjan es-Sevri bi se pravo obradovao kada bi vidio prosjaka na svojim vratima, pa bi rekao: *Dobrodošlicu iskazujem onome koji je došao da me od grijeha opere.*

El-Fudajl ibn ʿIjad je rekao: *Divni li su ljudi prosjaci; džabe nam nose ahiretsku opskrbu sve do vage, pred Allahom.*

Za prijatelje su uzimali samo one čija su prava maksimalno ispoštovali i odužili, jer osoba čije pravo nisi ispoštovao i odužio praznog je srca spram tebe.

Ali ibn Ebu Talib je rekao: *Dobro čuvajte prijatelje, jer su vam oni sprema i zalog dunjaluka i ahireta! Zar niste čuli džehennemlje kako govore:*

*Pa nemamo ni zagovornika ni prisna prijatelja!*¹²⁰

Imam Šafija kaže: *Da na dunjaluku nema razgovora s prijateljima, i noćnog namaza u praskozorju, ne bih želio boraviti na njemu.*

Neki su znali reći: *Pametna osoba se neće družiti s trojicom ljudi: sa ludom, sa lažovom i sa pokvarenjacom. Što se tiče ahmaka to je zbog toga što ti on neće ukazati na hajr, niti će od tebe odagnati kakvo zlo; njegova šutnja je bolja od njegova govora, a udaljenost od njega je bolja od njegove blizine. Što se tiče lažova, život s njime je nesnosan, tvoje riječi prenosi drugome i između tebe i ostala svijeta si je neprijateljstvo i mržnju, a što se pokvarenjaka tiče lijepim će ti predstavljati njegove postupke, a neće te nikako pomoći u pitanjima tvoga dina.*

Dobro upamti sve ovo, brate moj, i preispitaj se i pogledaj da li si ispoštovao prava tvoje braće, i da li si bio čovjek prema njima. Da li si se s njima družio zbog Allaha ili zbog poriva tvoje duše?

¹²⁰ Eš-Šu'ara, 100-101.

Sve što čovjek radi, a ne radi u ime Allaha bit će propast za čovjeka kako na dunjaluku tako i na ahiretu. Traži od svoje duše da ispoštuje hakkove tvoje braće, a da ne potražuješ tvoj hakk i tvoje pravo od njih, bilo vanjsko ili nutarnje, i da im takvo što opraštaš.

Maksimalno su nastojali izbjegavati svađu i neprijateljstvo s ljudima, uz neprestano ugađanje im kada je dunjaluk bio u pitanju, ne uzvraćajući na njihove postupke zlom. Ljudi bi se loše ophodili s njima, ali oni nisu na zlo odgovarali zlom.

Preneseno je da je Davud, alejhi selam, rekao svome sinu: *Sinčiću moj, nemoj misliti da je jedan neprijatelj malo, i nemoj misliti da je hiljadu prijatelja mnogo.*

Imam Šafija je spjevao sljedeće stihove:

*Hiljadu prijatelja nije mnogo
Ali je jedan neprijatelj mnogo!*

Bilježi se da je Ejjub, alejhi selam, bio upitan: *Šta ti je bilo najgore za vrijeme iskušenja?* Reče: *Radovanje dušmana.*

*Pjesnik je to pretočio u stihove:
Sve na dunjaluku varljivo je.
radosti na njemu nisu trajne.
zato zluradi neka se pripreme
dunjalučki problemi dolaze u krugu.*

Muhammed ibn Mukatil, je rekao: Čuvaj se zla onoga prema kome činiš dobročinstvo, i opravdavaš svoga brata isto onako kako opravdavaš sebe, a potom reče:

*Sebe opravdavaš kada zgriješiš
A ostale ljude ne opravdavaš.
U tuđem oku vidiš trn
A u svom oku ne vidiš stablo.*

Maksimalno su izbjegavali grješnike.

Uzvišeni Allah nam navodi riječi Ibrahima, alejhi selam, koji kaže:

وَأَعْتَزُّ لَكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ
بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾ فَلَمَّا أَعْتَزَّلْتُمْ وَأَمَّا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

*I napustit ću vas i sve one kojima se mimo Allaha klanjate i klanjat ću se Gospodaru svome; nadam se da neću biti nesretan u klanjanju Gospodaru mome. I pošto napusti njih i one kojima su se, mimo Allaha klanjali, Mi mu Ishaka i Jakuba darovasmo, i obojicu vjerovjesnicima učinismo.*¹²¹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Doći će vrijeme kada će najvredniji imetak jednog muslimana biti ovce koje će čuvati na proplancima brda i izvora, bježeći sa svojom vjerom od iskušenja i smutnji.*¹²²

Hasan ibn Salih je rekao: *Susreli smo se s ljudima koji su se voljeli s nekima samo sa daljine, ne želeći da se s njima sretnu.*

Rebi'a ibn Hajsem je rekao: *Niko se ne smije osamiti radi ibadeta osim nakon dobrog studiranja i učenja vjere, jer je imam Malik rekao: Podući se prvo vjeri, a potom se osami.*

Sufjan es-Sevri je rekao: *Ovo je vrijeme šutnje i sjedenja u kući i zadovoljstva s onim što se ima sve dok ti ne stigne smrt.*

¹²¹ Merjem: 48 i 49.

¹²² Buhari, 11/331.

Na drugom mjestu kaže: *Susreli smo se s ljudima koji su bili poput lijekova kojima se narod liječi, dok su ljudi danas poput bolesti za koju nema lijeka.*

Rečeno je odavno: *Izbjegavanje miješanja s ljudima je prava ljudska osobina.*

Zapamti ove stvari, brate moj, i miješaj se s ljudima onda kada su pokorni Allahu; nemoj učestvovati s njima u grijehu i luksuziranju. Neka je hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Što bi se više približavali Allahu dobrim djelima, bili bi još više ponizniji.

Znak ispravne bliskosti s Allahom je taj da što više Allah uzdigne Svoga roba, on bude sve više ponizniji.

Uzvišeni Allah kaže:

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ

وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

*Taj drugi svijet dat ćemo onima koji ne žele da se na Zemlji ohole i da nered čine, a oni koji se Allaha boje čeka sretan kraj.*¹²³

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *U džennet neće ući onaj ko u svome srcu bude imao i koliko trunku oholosti.*¹²⁴

Ebu Muslim el-Havelani je rekao: *Oholi se samo prezrena osoba, i uzdiže se samo niska osoba; neistini je pristrasna samo osoba lošeg porijekla!*

Ebu Hurejre je bio namjesnik Medine za vrijeme ha-life Mervana, i tada je znao pješke nositi naručje drva na glavi s pijace, kada je rekao: *Napravite mjesta da prođe namjesnik!*

Ebu Ejjub el-Sihtijani je rekao: *Učena osoba treba da nosi prašinu na svojoj glavi iz poniznosti prema Allahu!*

Hasan el-Basri je rekao u komentaru ajeta:

¹²³ El-Kasas: 83.

¹²⁴ Muslim 2/89; Ebu Davud, br. 4073; Tirmizi, 8/164. Nastavak hadisa glasi: Neki čovjek reče: *Šta ako neko voli čistu odjeću i lijepu obuću.* Rekao je: *Allah je lijep i voli ljepotu. Oholost je odbijanje Istine i ponižavanje ljudi.*

...الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا...

*Oni koji po Zemlji mirno hodaju.*¹²⁵

To su pravi vjernici. Tako mi Allaha, njihove uši i oči i tijelo su u potpunoj poniznosti prema Allahu dž.š., tako da bi neznalica, pomislio da su bolesni, ali oni nisu bili bolesni. To su bili ljudi zdravih srca, samo su to srca koja je obuzeo strah što nije bio slučaj s drugima. Od dunjaluka ih je odvratilo samo poznavanje ahireta. Govore: Neka je hvala Allahu dž.š., koji od nas otkloni tugu! Njihova tuga nije obična tuga u koju zapadaju ljudi! Nisu smatrale velikim ono s čime su potraživali džennet (tj. dobra djela). Strah od vatre im je punio oči suzama. Ko sebi ne nazdravi glavu duša će mu se na dunjaluku raspasti! Ko ne vidi drugog ni imeta Allahovog pored hrane i pića – slabog je znanja, a i bliske kazne!

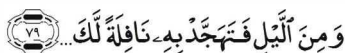
Enes ibn Malik je rekao: Vidio sam između Omerovih plečki četiri zakrpe na košulji!

¹²⁵ El-Furkan: 63.

Ne bi nipodaštavali nijedno dobrovoljno djelo koje nam šeri'at preporučuje da ga činimo.

Prve generacije muslimana nisu smatrale da imaju pri sebi nafile i dobrovoljnih djela, zbog toga što nafile imaju samo oni koji su upotpunili farzove (nisu sebe smatrali jednim od takvih!).

Uzvišeni Allah kaže:

*I probdij dio noći u molitvi, to je samo tvoja nafile!*¹²⁶

To jest, zbog savršenosti tvojih farzova, noćni namaz je nafile za tebe!

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Nemoj nijedno dobro djelo potcjenjivati, pa makar i da sretneš svoga brata vedra i nasmijana lica.*¹²⁷

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Lijepa riječ je sadaka.*¹²⁸

Hasan el-Basri je uvijek nastojao raditi dobra djela, govoreći: *Ljudi poput nas nemaju nafile! Nafile imaju oni koji su upotpunili farzove.*

Selman el-Farisi je rekao: *Primjer čovjeka koji insistira na naflama, a ne upotpunjava farzove je poput trgovca kome je propala glavница imetka, a čeka zaradu!?*

¹²⁶ El-Isra', 79.

¹²⁷ Muslim, 17/177. Imam Nevevi kaže: *Ovaj hadis nam pobliže ukazuje na to koliko je vrijedno činiti dobra djela koja su lagana i prosta pa makar bila i mala kao što je vedrina lica prilikom susreta s nekim.*

¹²⁸ Ahmed; 2/316; Buhari, 6/85; Muslim, 7/95.

Junus ibn 'Ubejd je rekao: *Ko potcjenjuje nafle, potcjenjuje i farzove.*

Dobro upamti ove riječi brate moj, i povećaj svoje nafle i fadilete, i nemoj da su ti dosadne, ali i pored toga nemoj misliti da si se istinski zahvalio Allahu dž.š., i na jednom ni'imetu kojeg ti je dao! Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Često su se kajali i za oprost molili, danju i noću.

Znali su da nisu bili čisti od grijeha i grijeha, čak ni u dobrim djelima koja su činili, tražeći oprosta neka-
da zbog neimanja skrušenosti, ili zbog slabe svjesnosti
prema Allahovom nadgledanju stvorenja Njegovih!

Uzvišeni Allah kaže:

...وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٢٩﴾

*I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono
što želite.*¹²⁹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

*Tako mi Allaha, ja se, preko sedamdeset puta dnev-
no, kajem i oprosta tražim od moga Gospodara!*¹³⁰

Neki iz prvih generacija su znali reći:

*Ko se ne kaje svakog jutra i večeri, taj je jedan od
zulumčara nepravednih. Uzvišeni Allah kaže:*

...وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣١﴾

*A oni koji se na pokaju, oni su nepravedni.*¹³¹

Jahja ibn Mu'az je rekao: *Jedno posrnuće nakon tew-
be i pokajanja je ružnije od sedamdeset istih posrnuća
prije pokajanja!*

Sufjan ibn 'Uzejne je bio pitan: *Koji su znaci iskren-
na pokajanja kod nekog čovjeka?* Reče: *Četiri su znaka
iskrena pokajanja: skromnost na dunjaluku, poniznost*

¹²⁹ En-Nur: 31.

¹³⁰ Hadis bilježi imam Buhari, 11/101., i imam Muslim, 17/24..

¹³¹ El-Hudžurat, 11.

duše, prekomjerno približavanje Allahu putem dobrih djela i smatranje da se sve tri navedene stavke nisu ispunile kako treba.

El-Fudajl ibn 'Ijad je znao poručiti borcima koji krenu u borbu na Allahovom putu, sljedeće:

Dobro se držite pokajanja, zbog toga što će pokajanje odvratiti od vas ono što ne budu mogle sablje!

Omer ibn el-Hattab je rekao:

Družite se s pokajnicima, zbog toga što su oni najmekših srca!

Zapamti ovo, brate moj, i često traži oprosta od Allaha sve dok si na dunjaluku; traženje oprosta gasi srdžbu Gordog. Nemoj misliti da su ti izbrisani grijesi zato što si učinio djela koja brišu grijeh, jer ta djela imaju i određene uslove koje možda nisi još ispunio! Vjernik ne smije biti bezbjedan i siguran sve dok ne uđe u džennet. Razumi ove stvari, a hvala pripada samo Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Naređivali su činjenje dobrih djela, a odvrćali su od zla i loših djela, i ako sami možda ne bi neko dobro djelo činili, ili se možda lošeg djela ne bi još okanili!

Neki ljudi misle da ne smije tražiti da se čini dobro i da ne smije odvrćati od zla niko do osoba koja je bez mahane, i koja je čista od svake vrste grijeha!? Ovakvo mišljenje je neispravno i netačno, jer kada bi se to uvje-tovalo, ne bi imao ko na zemaljskoj kugli da traži od lju-di da se čini dobro, i ne bi imao ko da odvrća ljude od zla i loših djela! Jedan čovjek je spjevao u stihu:

Ako grješnike ne bude savjetovao grješnik

Ko će to onda, nakon Muhammeda, savjetovati!?

Uzvišeni Allah kaže:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

I neka među vama bude onih koji će pozivati dobru, i tražiti da se čine dobra djela, a od zla odvrćati; oni su spašeni.¹³²

Uzvišeni Allah kaže:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ... ﴿١١٠﴾

Vi ste najbolja generacija koja se ikada pojavila: traži-te da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete!¹³³

¹³² Alu 'Imran, 104.

¹³³ Alu 'Imran, 110.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *Ko od vas primijeti zlo – neka ga ukloni rukom, a ako to ne bude u stanju neka ga ukloni jezikom, a ako to ne bude u stanju neka ga prezre srcem, a to je najslabiji vid imana.*¹³⁴

Huzejfe ibn el-Jeman je rekao: *Doći će vrijeme kada će sjedenje s ljudima sličiti magarećoj mrcini, a njima će magareća mrcina biti draža od sjedenja s muḥminom koji im naređuje dobro, a odvraća ih od zla.*

Bi rečeno Sufjan es-Sevriju: *Hoće li čovjek tražiti da čini dobro onaj za koga zna da ga neće poslušati? Reče: Da, kako bi mu to bilo opravdanje sutra pred Allahom.*

Malik ibn Dinar je rekao: Dobra djela nestaje počeo u suzama, a loša djela dođoše nasmijana, pa spjeva:

Odoše ljudi za čijim djelima se povodi

Koji su svako loše djelo osporavali!

Ostah s ljudima koji jedni druge

Hvale; ćoravi ćorava!

Usporedi sebe, brate moj, s ovim svojstvima, kako bi znao da li si ti jedan od onih koji se bore protiv zla ili ne, i da li si jedan od onih koji vole Allaha ili ne? Da li si ičim pomogao šeri‘at Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, ili si ga često puta pogazio!? Većina ljudi danas ponižava čisti šeri‘at Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bilo svojim riječima bilo svojim djelima bilo svojom šutnjom; ve la havle ve la kuvvete illa billah!

¹³⁴ Muslim, 2/22; Tirmizi, 9/18; Ebu Davud, br. 1128; Nesai, 8/111; Ibn Madže, br. 4013.

Ne bi se umislili niti bi se ponijeli zbog učinjenih dobrih djela; štaviše svoja dobra djela su uvijek smatrali krnjavim i nepotpunim, pa šta tek reći za loša djela koja su imali!?

Matrrif ibn Abdullah je rekao:

Da provedem noć spavajući, a da osvanem pokajnički mi je draže od toga da noć provedem klanjajući, a da osvanem umišljen i ohol.

Hasan el-Basri je rekao:

Kada bi sva djela sina Ademovog bila savršena i dobra propao bi zbog umišljenosti i oholosti svoje, tako da ga je Allah iskušao time što u svojim djelima vidi krnjavost, a samo iz samilosti prema njemu.

Kada bi neko pohvalio čovjeka iz prvih generacija, on bi rekao:

Gospodaru moj, učini me boljim od onoga što oni govore, a oprosti mi ono što oni ne znaju!

Omer je govorio:

Gospodaru moj, utječem Ti se od zla onoga što oni zbore, a molim Te da mi oprostiš ono što oni ne znaju!

Bišr el-Hafi je rekao:

Ako primijetiš čovjeka koji se voli raspravljati, i znanjem svojim uzdizati bivajući umišljen – znaj da se pripremio za propast!

Prve generacije muslimana, i pored toga što su sebe privoljeli na mnogobrojne ibadete i dobra djela, ostavljajući porive i strasti – nikada nisu bili zadovoljni sobom, i ovo je bio opšti konsenzus svih njih, tako da onaj ko krši ovaj konsenzus – neka dobro zna da je promašio njihov put!

Abdu-l-Aziz ibn Ebu Revvad je rekao:

Kada se počnu spominjati osobine prvih generacija među nama, svi se zasramimo.

Pripremali su se za stajanje pred Uzvišenim Allahom svakim namazom kojeg su klanjali i to s početka njegova vakta.

Allahova veličina im je bila uvijek na pameti od kako bi mujezin viknuo: požuri na namaz, sve dok se ne bi razgovorili s Allahom!

‘Ubade b. Samit prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Pet dnevnih namaza, koje je Allah propisao ljudima – ko dođe s njima ne izgubivši od njih ništa i ne poigravajući se sa njihovim pravima – ima sklopljen ugovor s Allahom da ga uvede u džennet, a ko ne dođe s njima nema ugovora s Allahom; ako bude htio – kaznit će ga, a ako bude htio – uvest će ga u džennet.*¹³⁵

Ali ibn el-Husejn bi sav prebljedio kada bi uzimao abdest, pa bi mu bilo rečeno:

Šta te to spopada prilikom uzimanja abdesta?

Odgovorio bi:

Znate li pred kim trebam stati?!

Hasan el-Basri je primijetio jednog čovjeka da se igra sa svojom bradom dok je klanjao, pa ga ču kako na sedždi dovi: *Gospodaru moj, oženi me u džennetu s lijepim hurijama koje će mi oko napuniti!* Hasan el-Basri reče: *O ti, nisam vidio prosca hurija, s manje srama, od tebe! Prosiš hurije od Allaha, a igraš se s bradom!*

¹³⁵ Ebu Davud, br. 1258; Nesai, br. 461; Ahmed, Musned, br. 22745, 22772; Darimi, br. 1577. Albani ovaj hadis ocjenjuje vjerodostojnim.

Ne bi se upuštali u kupoprodaju sve dok ne bi naučili šeri'atske propise vezane za trgovinu, a nekada i zbog toga što trgovina zna odvratiti čovjeka od Allaha i ahireta!

Imam Malik je znao narediti emirimima da sakupe sve trgovce i da mu ih dovedu pred njim, pa ako bi pronašao nekog od njih da ne poznaje propise trgovanja, i da ne razlikuje halal od harama, izagnao bi ga s pijace, rekavši mu: *Prvo nauči kupoprodajne propise, a potom idi raditi na pijacu! Ko ne bude fekih i učen, jest će kamatu htio on to ili ne!*

Katade je rekao: *Začudit ću se ja trgovcu koji će se spasiti na Sudnjemu danu! Danju se lažno kune, a noću samo broji novce!?*

Na kraju izlaganja molim Allaha da prihvati ovo djelo kao dobro djelo i sačuva nagradu za njega na Sudnjem danu!

Neka je salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu i ashabe!

Sadržaj

RIJEČ PREVODIOCA	3
PREDGOVOR	
DRUGOM IZDANJU NA ARAPSKOM JEZIKU	9
PREDGOVOR	
PRVOM IZDANJU NA ARAPSKOM JEZIKU	13
Iskrenost u znanju i djelima, i veliki strah od pretvaranja u djelima.	17
Ništa nisu govorili ni radili dok ne provjere osnovanost u Kur'anu i Sunnetu zbog mogućnosti da dotični govor ili postupak bude novotarija neutemeljena u Kur'anu i Sunnetu.	19
Predanost Uzvišenom Allahu u vezi sa sobom, djecom i prijateljima.	21
Trudili su se da budu čisti od licemjerstva nastojeći izjednačiti unutrašnjost i spoljašnjost.	25
Strpljivo podnošenje nepravde vladara, smatrali su da je ta nepravda manja od kazne koju su zaslužili grijesima.	29
Ljubomora kada se pređu Allahove granice, pomagali su šerijat	31
Ne bi se veselili, niti bi se smijali, kada bi se u dunjalučkim uživanjima našli — odjeća, jahalice, žene, položaji... bojeći se da im ne umanju nagradu na Ahiretu	33
Željeli su smrt kada je postojala opasnost od padanja u grijeh, a to su prepoznavali po predznacima koji predstoje grijesima.	35
Strah od Uzvišenog Allaha na početku i kraju života! Na početku života — strah i bojazan od grijeha i kazne, a na kraju života — strahopoštovanje i bojazan od lošeg svršetka!	39
Osjećaj odgovornosti i straha od Allahove kazne zbog eventualnog nanošenja nepravde prema Njegovim stvorenjima, pa makar i obična igla bila u pitanju.	41

Kad god bi se razboljeli, smatrali bi da im je ta bolest presudna, i da više neće imati prilike pokajati se za svoje grijehе.	43
Suze, briga i razmišljanje o smrti, smrtnim mukama i svome svršetku, onda kada bi vidjeli dženazu i ukop neke osobe, što bi posebno razdrmalo i uznemirilo njihova srca!	45
Opraštanje i milosrđe prema svakom ko im je učinio zlo, bilo udarcem po tijelu ili uzimanjem imetka, ili diranjem u čast!	47
Prekomjerno poštivanje muslimana, ljubav prema njima i doprinos muslimanskoj zajednici je jedna od osobina prvih generacija, zbog toga što su vjerovali i smatrali da takvo ophođenje prema muslimanima spada u poštivanje Allahovih svetinja.	49
Prekomjerno strpljenje, kada je uznemiravanje supruга u pitanju, jer su bili ubjeđeni u to da je razlog takvog ponašanja njihovih žena prema njima, samo loše ophođenje prema Uzvišenom Allahu pa je neposlušnost prema Uzvišenom Allahu prouzrokovala i neposlušnost njihovih žena prema njima!	51
Odbijali su poziciju vođstva, sve dok ih sam narod, uprkos njima, ne bi postavio na neku od vodećih funkcija, kada bi se ispričavali riječima da nisu sposobni za tu funkciju, ali bi im bilo odgovarano time da su i presposobni za to!	53
Međusobno savjetovanje, kada se stariji nije libio primanja savjeta od mlađeg i obratno, ne obazirući se na godine, starosnu dob i slično, što je u suprotnosti s velikim brojem ljudi današnjice.	55
Lijepo su se ophodili prema mlađima, a o starijima da i ne govorimo; prema daljnjima, a o bližnjima da i ne govorimo; prema nezalicama, a o učenjacima da i ne govorimo.	57
Plašili su se toga da im Allah ne dadne loš svršetak ovog života, zbog čega bi bili uskraćeni od slasti gledanja u Njegovo lice na ahiretu, jer će biti u džehennemu, a neki bi se zbog razmišljanja o tome na trenutak izgubili!	59
Klanjanje noćnog namaza i ljeti i zimi.	61

Neprestano preispitivanje sebe i svojih prsiju kako bi iz njih odstranili eventualna svojstva licemjera, a umjesto njih, posadili svojstva vjernika!	63
Uvijek su davali prednost djelima ahireta, nad djelima dunjaluka!	67
Ni na jednom sijelu nisu zaboravljali spomenuti Uzvišenog Allaha i donijeti salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.	69
Bili su mehkog srca i plakali su nad samim sobom, zbog propusta u poštivanju Allahovog prava, a sve iz razloga ne bi li im se Uzvišeni Allah smilovao!	71
Smatrali su da im nema spasa na ahiretu zbog premalo ibadeta, a da ne govorimo o zapadanju u grijeh.	73
Nepridavanje pažnje izgradnji kuća i tome sličnog, a ako bi neko od njih odlučio praviti sebi kuću zadržao bi se na elementarnim i nužnim stvarima bez ikakva ukrašavanja i rasipanja.	75
Bezvrijednost i odbijanje dunjaluka.	77
Nisu pretjerali u halalu kada ga dobiju.	79
Dobra djela koja su činili smatrali su malim i ništavnim, pa makar bili na ibadetu svih ljudi i džina.	81
Bojazan od loših i kvarnih riječi ili priča, usko vezane za znanje i dobra djela, kao i onda kada je u pitanju upućivanje ummeta dobru dunjaluka i ahireta.	83
Raspitali su se o stanju svojih drugova i prijatelja.	87
Budna pozornost i pripravnost kada je borba protivu Iblisa bila u pitanju, uz maksimalni napor i trud na otkrivanju njegovih spletki i zamki.	89
Smatrali su da nisu odali ni dio zahvalnosti Uzvišenom Allahu jer su shvatali da je svaka zahvalnost još jedna Allahova blagodat ukazana njima. Njegove blagodati su stalne, a niko nije zahvalio dovoljno.	91
Budnost i pozornost kada je u pitanju bio bogobožnost, nikada za sebe nisu tvrdili da su bogobožni.	93

Pokrivanje mahana muslimana, i strog samoobračun u ostavljanju zabranjenog.	95
Ljupkost, smirenast, i poštovanje sa vrlo malo priče zbog toga što su bili čistog uma, ali i sa mnogo iskustva kada su ljudi njihova vakta bili u pitanju.	97
Puno su šutjeli, a govorili su mudro, kako bi olakšali učenicima.	99
Mnogo posta, a malo priče, što je osobenost učenjaka-radnika.	101
Nisu dozvoljavali ogovaranje ljudi u njihovom prisustvu, kako njihava sijela ne bi postajala sijelima grijeha.	103
Nisu imali vesese i šejtanska došaptavanja, prilikom uzimanju abdesta ili prilikom obavljanju namaza, a niti pri ostalim ibadetima.	105
Čuvali su povjerene im tajne i ne bi prenosili drugima ono što bi eventualno čuli u vezi s njima.	107
Bavili su se svojim mohanama a nikako tuđim; tuđe mahane su pokušavali maksimalno skrivati.	109
Blagodarnost, darežljivost, dijeljenje imetka i pomaganje braće bilo da su na putu ili kod kuće, čime se dolazi do patpomaganja u vjeri koji je jedan od traženih i željenih ciljeva.	111
Voljeli su da naprave prigodno iznenađenje svojoj braći, i voljeli su da se s njima sretnu radosna lica, i da jedni drugima sreću i veselje unesu u srce.	113
Dočekivanje gosta uz lični hizmet i služenje izuzev u šeri'atski opravdanim situacijama, gdje i nakon toga ne bi smatrali da su se prema gostu odužili onako kako je trebalo hranam i hizmetom, zbog toga što je sami gost imao toliko povjerenja i lijepog mišljenja prema njima da je odlučio da adsjedne kod njih.	115

- Ne bi se odazivali na poziv onima čija je hrana stečena haram imetkom, ili ako su na izvjesno slavlje pozvani samo bogataši bez siromaha ili ako na izvjesnom slavlju ima grijeha.
Nisu bili pohlepni za tuđim haram imetkom. 117
- Sve što bi prelazilo njihove potrebe su dijelili kao sadaku, bilo noću ili danju, bilo tajno ili javno. 119
- Za prijatelje su uzimali samo one čija su prava maksimalno ispoštovali i odužili, jer osoba čije pravo nisi ispoštovao i odužio praznog je srca spram tebe. 121
- Maksimalno su nastojali izbjegavati svađu i neprijateljstvo s ljudima, uz bio ne uzvraćajući na neprestano ugađanje im kada je dunjaluk u pitanju, njihove postupke zlom. Ljudi bi se loše ophodili s njima, ali oni nisu na zlo odgovarali zlom. 123
- Maksimalno su izbjegavali grješnike. 125
- Što bi se više približavali Allahu dobrim djelima, bili bi još više ponizniji. 127
- Ne bi nipodaštavali nijedno dobrovoljno djelo koje nam šeri'at preporučuje da ga činimo. 129
- Često su se kajali i za oprost molili, danju i noću. 131
- Naređivali su činjenje dobrih djela, a odvrćali su od zla i loših djela, i ako sami možda ne bi neko dobro djela činili, ili se možda lošeg djela ne bi još okanili! 133
- Ne bi se umislili niti bi se ponijeli zbog učinjenih dobrih djela; štaviše svoja dobra djela su uvijek smatrali krnjavim i nepotpunim, pa šta tek reći za loša djela koja su imali!? 135
- Pripremali su se za stajanje pred Uzvišenim Allahom svakim namazom kajeg su klanjali i to s početka njegova vakta. 137
- Ne bi se upuštali u kupoprodaju sve dok ne bi naučili šeri'atske propise vezane za trgovinu, a nekada i zbog toga što trgovina zna odvratiti čovjeka od Allaha i ahireta! 139